Sisukord

Kontsern 3
Directo kontserni lahenduse tutvustus 3
Konsolideerimise põhimõtted 4
Kontserni seadistamine 5
Kontserni seadistused 5
Liikmefirmade lisamine kontserni 6
Osaluse protsendi muutmine 7
Kontserni liikmete järjekord aruannetes 8
Kontserni liikmete nimetuste muutmine 9
Algsaldode sisestamine 10
Virtuaalfirma 10
Valuutad 11
Mitmetasemeline kontsern 12
Personali kopeerimine kontserni 12
Objektid kontsernis 12
Kontod kontsernis 13
Kontoplaan on ühine 14
Kontoplaan on liikmetel erinev 14
Kontserni pearaamatus on osade kontode nimed punased 15
Kontode, objektide ja objektitasemete automaatne jagamine liikmetele 15
Põhivara kontsernis 16
Grupisisene põhivara müük kasumiga 17
Põhivara ümberhindlus erineva arvestusstandardi korral 17
Põhivara mahakandmine tütarettevõttes 18
Kliendid ja hankijad kontsernis 19
Kliendid 19
Hankijad 20
Artiklid ja kontserniartiklid 21
Kontserniartikkel 21
Kuidas saab artiklit kontserniartikliks muuta 25
Kontserni aruanded 26
Kontserni pearaamat 26
Kannete nimekiri 27
Kontserni müügireskontro 28
Kontserni ostureskontro 28
Kontserni bilanss 28
Kontserni kasumiaruanne 28
Kontserni finants-statistika 29
Vähemusosaluse arvestus 29
Kontserni eelarve 30
Kontserni aruannete valuutaarvestuse loogika 30
Üldine kirjeldus 30
Kokkuvõte: millist kurssi kus kasutada 32
Kontserni aruanded 33
Kontserni pearaamat 33
Kontserni kasumiaruanne 33
Kontserni bilanss 34
Kokkuvõte: mis on aruannetel erinev 34

Soovituslikud vaikeseadistused 35
Lahknevus kasumiaruande ja bilansi "aruandeaasta kasumi" vahel 35
Aruannete jagamine liikmete vahel 36
Kui ei kasuta enam jagatud aruannet - SULGE 37
Ühises käibemaksugrupis olevate ettevõtete käibedeklaratsioon 37
Seadistamine 38
Kuidas Directos failid ette valmistada 38
Failide üleslaadimine e-MTA-sse 39

Kontsern

Directo kontserni lahenduse tutvustus

Directo konsolideerimislahendus võimaldab Directo äritarkvara kasutaval kontsernil koostada konsolideeritud aruandeid kiiresti ja usaldusväärselt.

Lahendus annab kontsernile reaalajas tervikliku ülevaate: tütarfirmades tehtud muudatused kajastuvad kohe ka kontserni aruannetes. Toetatud on ka keerulisemad struktuurid - mitmetasandilised kontsernid, erineva valuutaga tütarfirmad ning tütarfirmad, kes kasutavad emafirmast erinevat kontoplaani.

Et kontserni struktuur saaks üles seatud just teie ettevõtte vajadustele kõige paremini vastavalt, aitab Directo konsultant kontserni juurutamise ja seadistamise igal sammul - sobiva struktuuri, objektitasemete ja kontode valikul.

Kontserni lahenduse olulisemad võimalused on järgmised:

- konsolideeritud bilansi ja kasumiaruande koostamine reaalajas - tütarfirmades tehtud muudatused kajastuvad kohe ka kontserni aruannetes
- erinevate arvestusvaluutadega tütarfirmade konsolideerimine
- vähemusosaluse arvestus kontserni aruannetes
- grupi aruandeid saab koostada ka juhul, kui tütarfirmad kasutavad emafirmast erinevat kontoplaani, näiteks välismaal asuvad tütarfirmad
- võimalik konsolideerida tütarfirmat, mis ei kasuta Directot - andmed saab sisestada käsitsi või importida Excelist
- keerulisemate struktuuridega ja mitmetasandiliste kontsernide konsolideeritud aruannete koostamine
- kontserni eelarve jälgimine kogu kontserni või tütarfirmade eelarvete koondina
- ühine kontserni müügi- ja ostureskontro
- liikme baasis loodud põhivara kaart kopeeritakse automaatselt ka kontserni baasi
- kontode, objektide ja objektitasemete jagamine kontserni baasist liikmete baasidesse
- kontserni rahavoogude aruande võimalus

Vähemusosaluse arvestus

- Iga liikme juures saab seadistada emaettevõtte osaluse %.
- Kontserni bilansi ja kasumiaruande kirjelduses olev märkeruut „Osalus %„ jagab vastavad read automaatselt emaettevõtte omanikele kuuluvaks osaks ja vähemusosaluseks (vt peatükk „Vähemusosaluse arvestus“).
- Kui osalusprotsent aja jooksul muutub, saab iga muudatuse kehtivusaja eraldi fikseerida, nii et ka varasemad perioodid (nt ostureskontro) kajastuvad alati korrektselt (vt peatükk „Liikmefirmade lisamine kontserni„ > „Osaluse protsendi muutmine“).

Kontsernisiseste saldode ja tehingute elimineerimine

- Objektitasemete ja objektide abil saab kontsernisisesed tehingud selgelt märgistada (vt peatükid „Objektid kontsernis„ ja „Konsolideerimise põhimõtted“).

- Elimineerimiseks saab valida sobivaima lahenduse: käsitsi korrigeeriva kande kontserni baasis, eraldi eliminatsiooni-liikme, või aruande kirjelduse, mis jätab kontsernisisesed kirjed automaatselt välja (nt tingimusega `!KONS`) - nii saab kontserni tulemust vaadata juba elimineeritud kujul.
- Ka grupisiseste põhivaratehingute korral saab müügikasumi korrektselt kontserni baasis kajastada (vt peatükk „Põhivara kontsernis„).

Konsolideerimise põhimõtted

Konsolideerimine on keeruline raamatupidamise toiming, mille läbiviimisel tuleb jälgida kindlaid reegleid. Konsolideeritud aruannetes kajastatakse emaettevõtte ja tema tütarettevõtete finantsnäitajaid kokkuliidetuna, nagu oleks tegemist ühe ettevõttega.

Olulisemad põhimõtted:

- Grupisiseste tehingute saldod ja tehingud ning realiseerimata kasumid-kahjumid tuleb täielikult elimineerida.
- Konsolideeritud aruannete aluseks olevad ema- ja tütarfirmade aruanded peavad olema koostatud sama kuupäeva seisuga.
- Konsolideeritud aruannete koostamisel kasutatakse ühtseid arvestusmeetodeid ja hinnanguid.
- Tütarfirma tulemus kajastub konsolideeritud aruannetes alates osaluse omandamise kuupäevast ja kuni müügi päevani.
- Tehinguid vähemusosanikuga (osaluse suurendamine või vähendamine juba kontrollitavas tütarettevõttes) kajastatakse omanike vaheliste tehingutena, mis ei tekita firmaväärtust ega kasumit/kahjumit – vahe kajastub otse omakapitalis.

Realiseerimata kasumi elimineerimine

Realiseerimata kasum tekib siis, kui üks grupi ettevõte müüb teisele kaupu, teenuseid või põhivara, mis jääb bilansipäeva seisuga grupi sisse. Sellisel juhul tuleb lisaks käibele elimineerida ka tehingu tulemus, sest grupi vaates ei ole kasum veel realiseerunud.

Näide 1. Firma A müüb Firmale B kaupa 100 € eest, omahinnaga 60 €. Kaup on bilansipäeva seisuga Firma B laos.

- Firma A müük 100 €
- Firma A omahind 60 €
- Firma B laos olev realiseerimata kasum 40 €

```
D / Müük       100
   K / Omahind      60
   K / Ladu         40
```

Näide 2. Firma A müüb Firmale B sama kauba 100 € eest, omahinnaga 60 €, kuid Firma B on kauba bilansipäevaks juba grupist välja müünud 130 € eest. Sellisel juhul on kasum grupi jaoks juba realiseerunud ning elimineerida tuleb ainult sisemine käive:

- Firma A müük 100 €
- Firma A omahind 100 €

```
D / Müük       100
```

```
K / Omahind     100
```

Kui on teada grupisisese müügi gross margin% ja see, kui palju sellest kaubast on bilansipäeval veel realiseerimata (laos), saab elimineerimiskande summa selle põhjal välja arvutada.

Kui tehingud on toimunud grupi sees põhivaraga, tuleb aruannetes kajastada põhivara maksumust nii, nagu tehingut ei oleks toimunud – elimineerida kasum ja korrigeerida arvestatud kulumit. Korrigeerimisi tuleb teha nii kaua, kuni põhivara on täielikult amortiseerunud või müüdud grupiväliselt.

Kontserni seadistamine

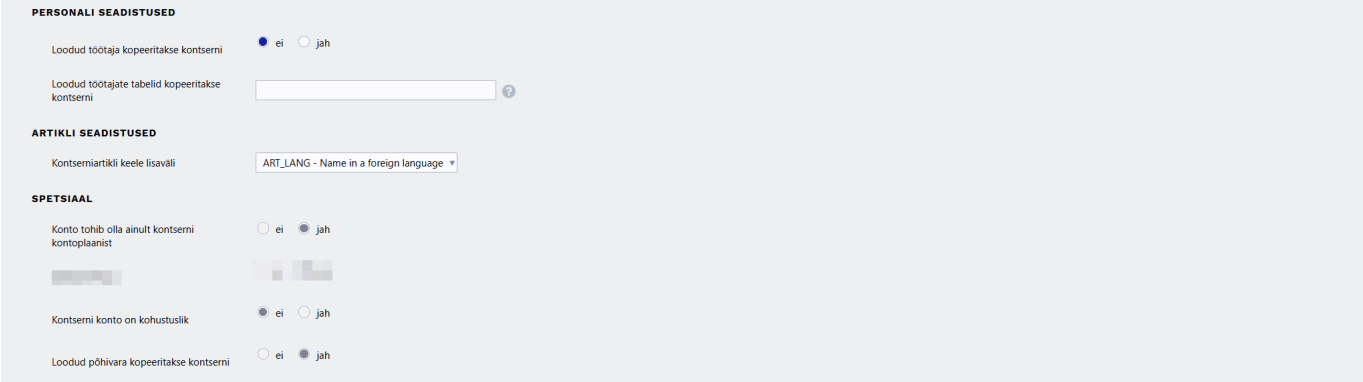
Kontserni seadistamine toimub kahel tasandil:

- **kontserni baas** – eraldi Directo baas, kuhu liidetakse kokku liikmete andmed ja koostatakse konsolideeritud aruanded;
- **liikmete baasid** – kontserni kuuluvate ettevõtete oma Directo baasid, kus toimub igapäevane raamatupidamine.

Kontserni seadistused

Kontserni liikme baasis on `Süsteemi seadistused > Kontserni seadistused` alt leitavad kõik kontserniga seotud seadistused ühel lehel.

- **Personali seadistused** – kas ja millised töötajate andmed kopeeritakse liikme baasist kontserni baasi (vt peatükk „Personali kopeerimine kontserni“).
- **Artikli seadistused** – millist artikli lisavälja kasutatakse kontserniartikli liikmepõhise (nt võõrkeelse) nimetuse jaoks (vt peatükk „Artiklid ja kontserniartiklid„).
- **Spetsiaal (mitteaktiivne)** – laiendatud seadistused (konto peab olema kontserni kontoplaanist, kontsernikonto kohustuslikkus, põhivara automaatne kopeerimine kontserni), mida klient ise muuta ei saa – need seadistab kontserni baasis Directo projektijuht vastavalt kontserni vajadustele (vt peatükid „Kontod kontsernis“ ja „Põhivara kontsernis„).

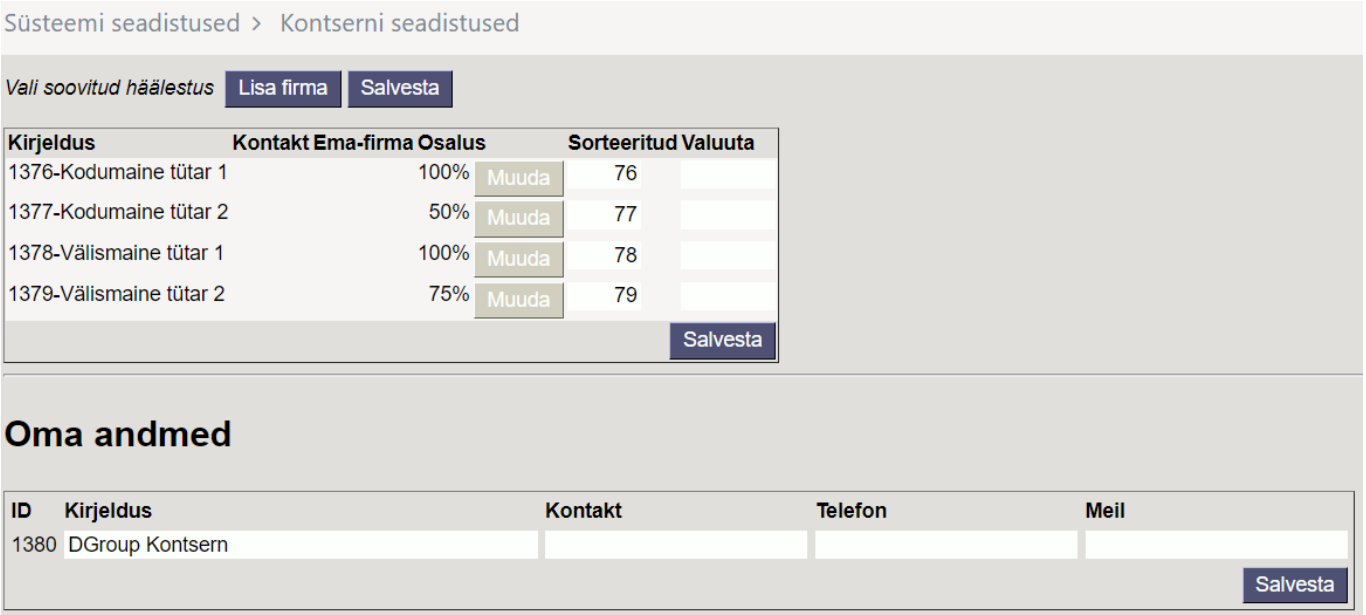

Liikmefirmade lisamine kontserni

Kontserni liikmed lisatakse `Süsteemi seadistused > Kontserni seadistused` alt, nupuga **Lisa firma**. Iga liikme rida näitab:

- **Kirjeldus** – liikme nimi, nagu see kontserni baasis kuvatakse;
- **Kontakt** – liikme kontaktandmed;
- **Ema-firma** – millisele kontserni liikmele see firma alluvuses on (tühi, kui tegu on otse kontserni emaettevõttega alluva liikmega, või virtuaalfirmaga);
- **Osalus** – emaettevõtte osaluse protsent selles liikmes;
- **Sorteeritud** – liikme järjekorranumber aruannetes;
- **Valuuta** – liikme valuuta, kui see erineb kontserni enda valuutast (vt järgmine peatükk).

Kontserni baasi enda andmed (nimi, kontakt, telefon, meil) kirjeldatakse samal lehel jaotises **„Oma andmed“**.

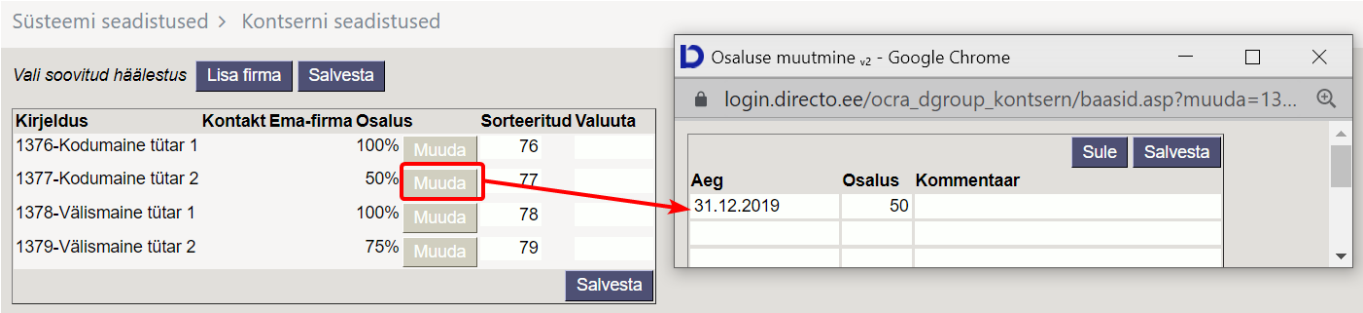

Kui kontsernis on liikmeid rohkem kui 99, tuleb järjekorranumbrite (Sorteeritud) jätkamiseks kasutada numbrite asemel tähti.

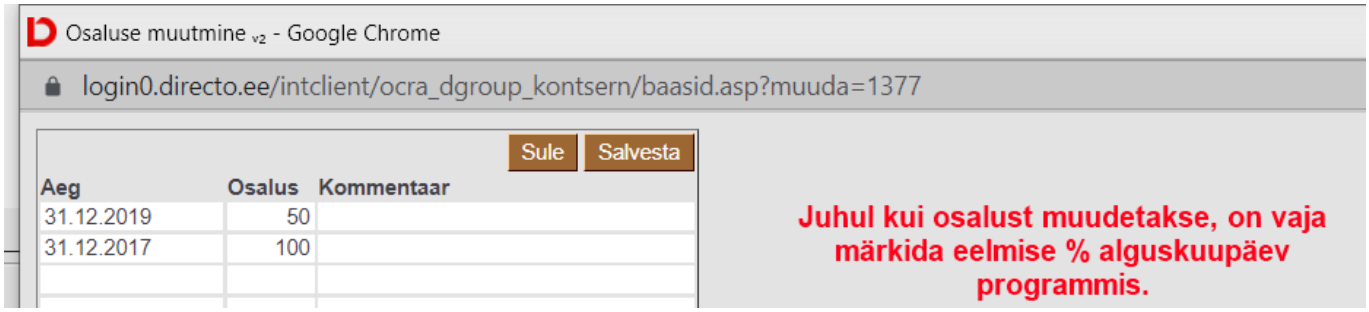

Osaluse protsendi muutmine

Liikme osaluse % saab muuta rea juures oleva nupuga **Muuda** – avaneb aken „Osaluse muutmine„ tabeliga **Aeg / Osalus / Kommentaar**, kuhu saab lisada mitu osaluse muutumise kuupäeva (näiteks kui emaettevõte on oma osalust hiljem suurendanud või vähendanud).

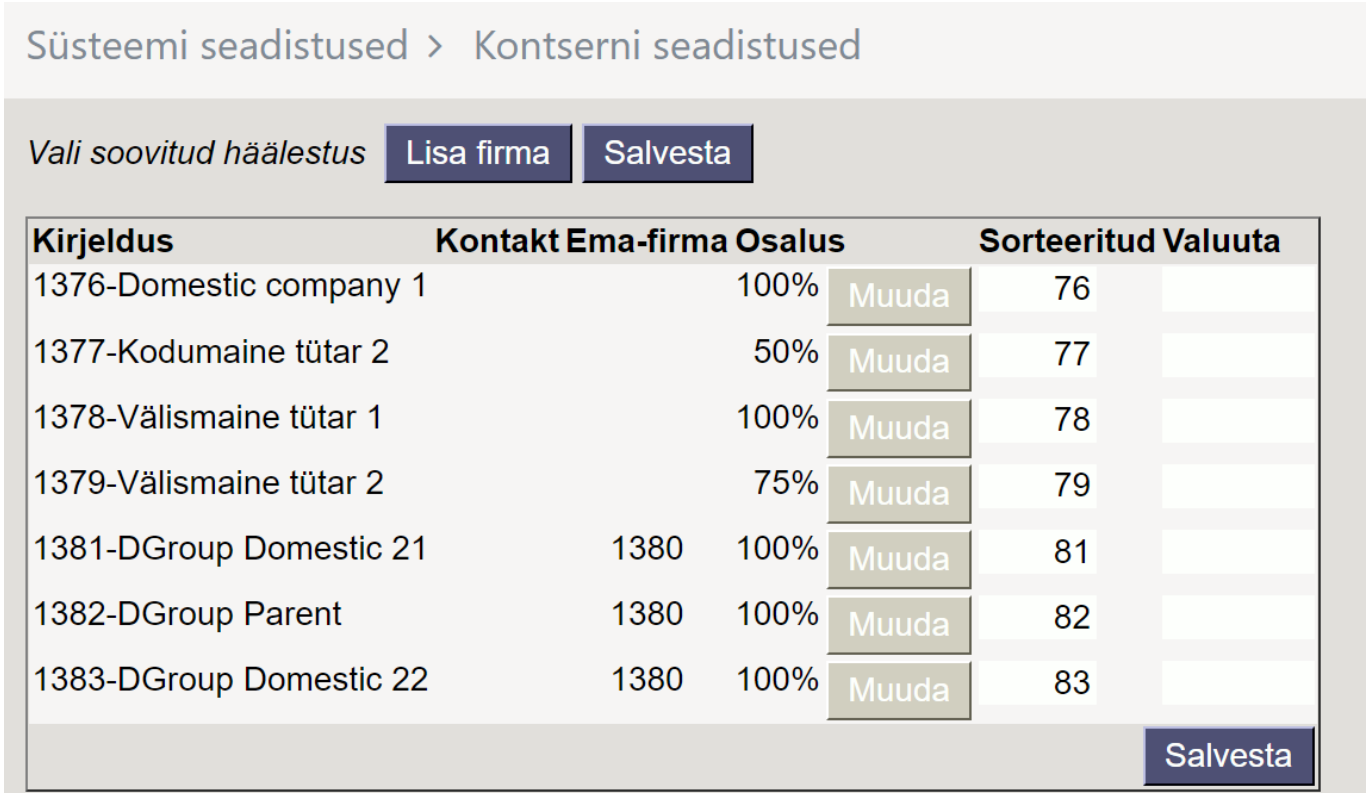
Kui osalus on alguses olnud 100% ja hiljem muutunud, peab tabelis olema kirjas ka 100% kehtivusaja **algus**, mitte ainult uus osaluse %. Kui seda ei märgita, võivad tekkida vead näiteks ostureskontros – enne muudatuse kuupäeva tehtud ostuarved võivad pearaamatust puududa või vastupidi, ostureskontro näitab ostuarveid, mida seal olla ei tohiks.

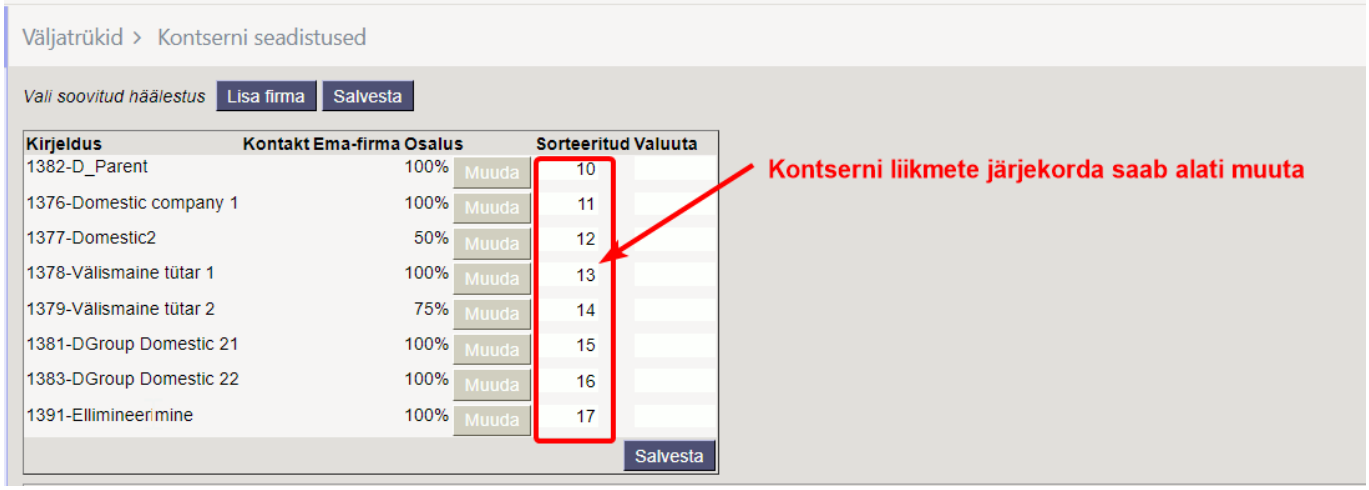
Kontserni liikmete järjekord aruannetes

Kontserni liikmete järjekorda aruannetes saab igal ajal muuta `Süsteemi seadistused > Kontserni seadistused` all, muutes liikme rea järjekorranumbrit ja salvestades.

kontserni liikmete järjekorda - ENNE

kontserni liikmete järjekorda - PÄRAST

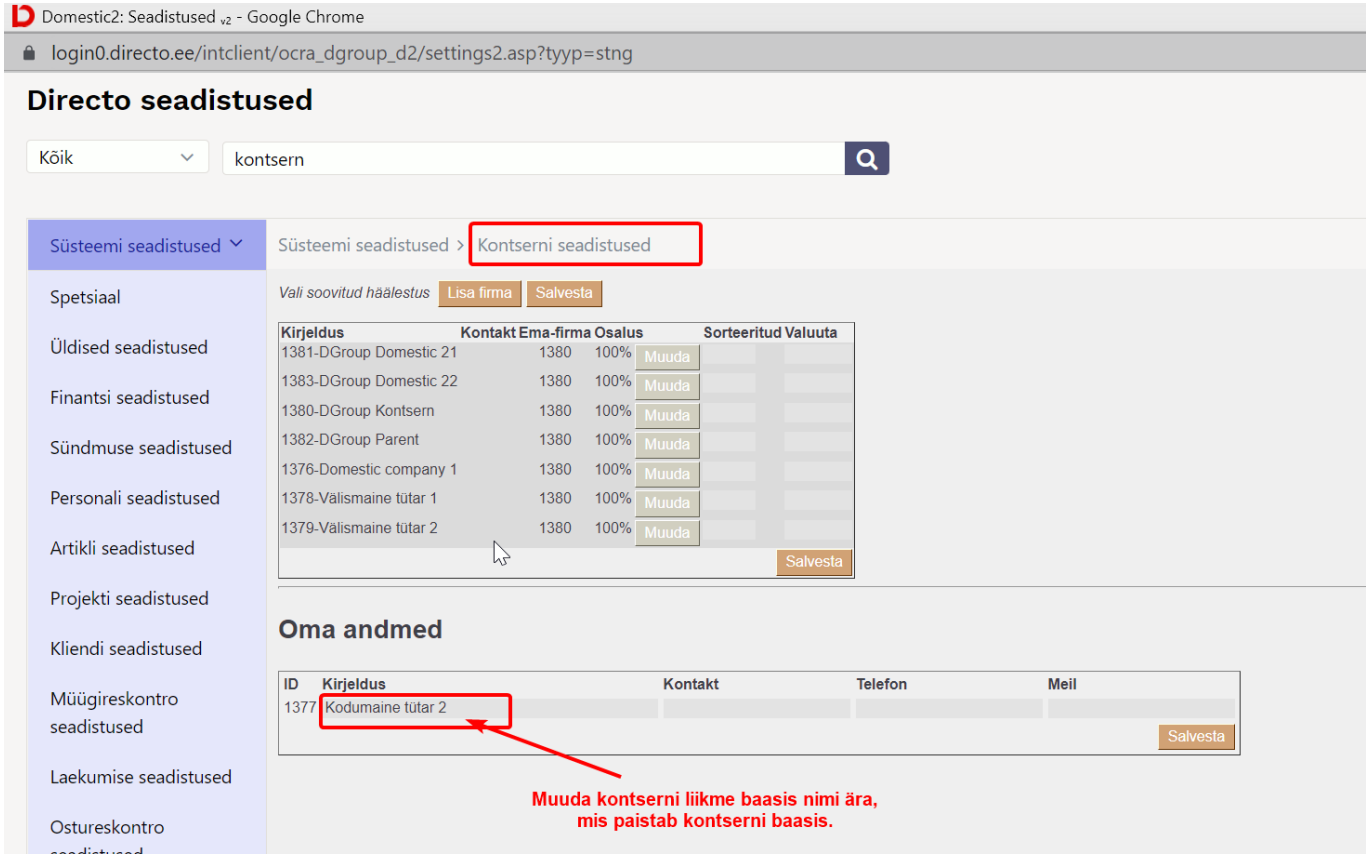

Kontserni liikmete nimetuste muutmine

Et konsolideerimine ja aruannetest lugemine oleks lihtsam, saab kontserni liikmetele panna kontserni baasis nähtavad lühemad nimed. Seda saab teha alati ka kliendi SUPER kasutaja. Selleks tuleb minna liikme enda baasi, `Süsteemi seadistused > Kontserni seadistused` ja muuta jaotises „Oma andmed“ ID kirjelduse väli ning salvestada. Muudetud nimi on kohe näha kontserni baasi aruannetes.

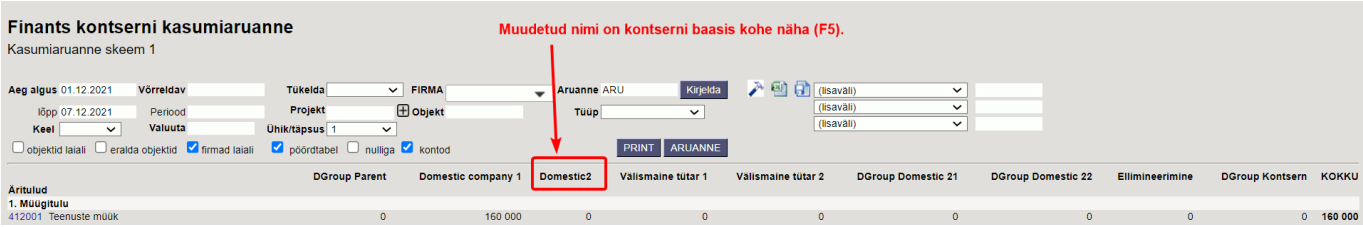
Nimetused tuleb muuta ära kontserni liikmete baasides. Süsteemiseadistuses vali „Kontserni seadistused“.

Kontserni baasis nähtav nimetus muuda ära Oma andmed ID Kirjalduse väljal ja SALVESTA.

Peale salvestamist on kontserni baasis kohe näha uus nimi.

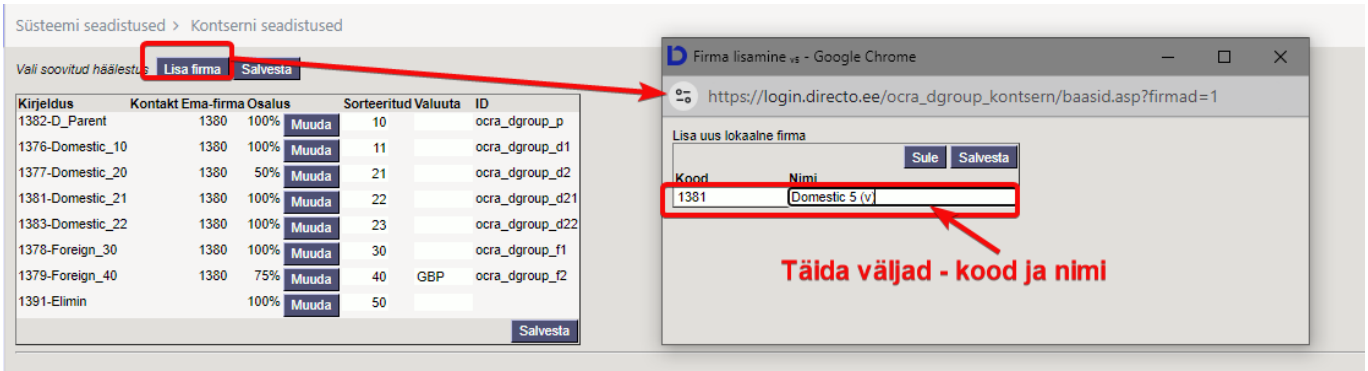
Algsaldode sisestamine

Kui ettevõte kuulub kontserni, tuleb kõikide liikmete baasides algsaldod sisestada **ainult finantskandena**, koos kõikide vajalike objektidega.

Vahekandeid baasi alustamiseks ei saa kasutada, sest nii sisestatud algsaldod ei tule kontserni bilansis nähtavale.

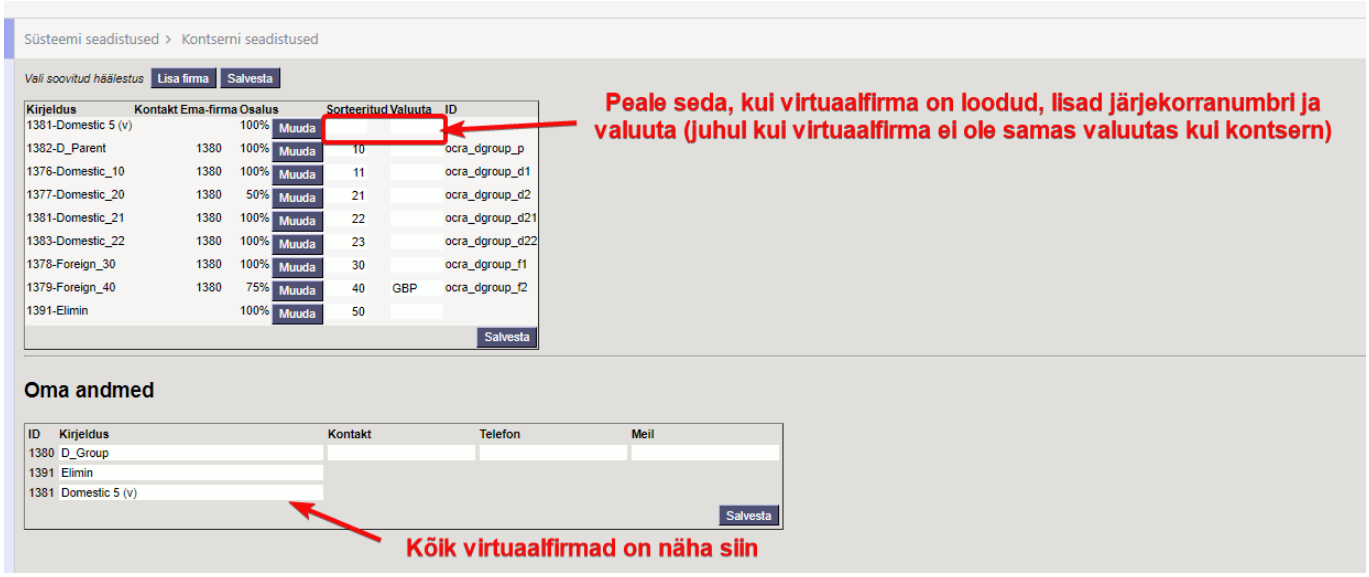
Virtuaalfirma

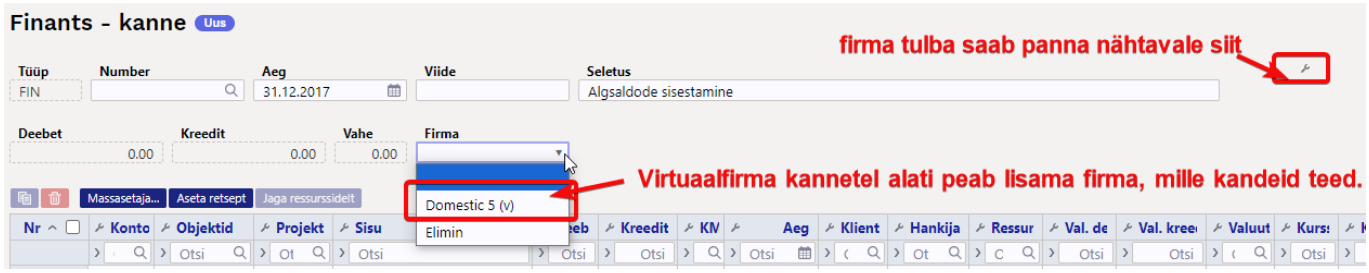
Lisaks reaalsetele liikmefirmadele saab kontserni baasi `Süsteemi seadistused > Kontserni seadistused` alt luua ka virtuaalfirmasid (nupp **Lisa firma**, väljad kood ja nimi). Virtuaalfirma emafirma tulp jääb alati tühjaks – see näitabki, et tegu on virtuaalfirmaga.

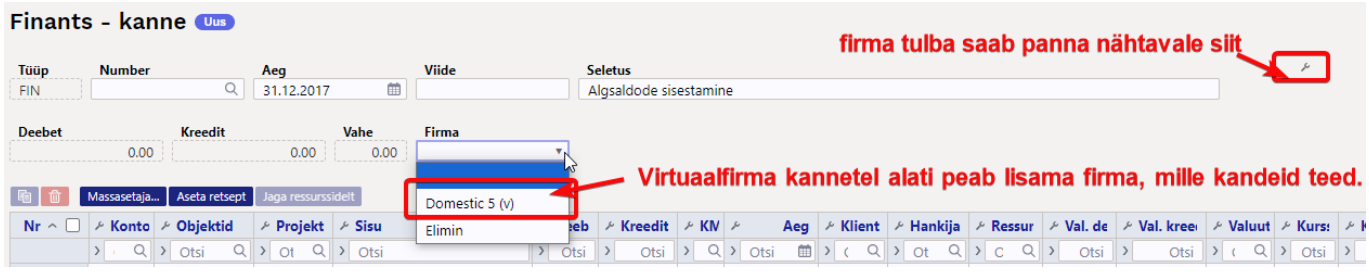
Virtuaalfirmat kasutatakse näiteks:

- sisemiste konsolideerimis- ehk eliminatsioonitulpade jaoks, et sisekäibed, mis elimineeritakse, oleksid aruandes eraldi tulbas näha;
- kui kontsernis on liikmeid, kes ei kasuta Directot – nende andmed sisestatakse virtuaalfirma kannetena.

Virtuaalfirma kõik kanded sisestatakse kontserni baasi kannete alt. Oluline on alati lisada kandele ka virtuaalfirma.

Valuutad

Vajalikud valuutaseadistused baasides teeb Directo konsultant.

- Kui kontsern ja liige on samas valuutas (nt mõlemad EUR), jääb valuuta lahter tühjaks.
- Kui mõni liige kasutab teist valuutat (nt GBP), tuleb seadistustes märkida see liikme valuutaks.
- Kui liikmed on EUR-is, aga kontsern mõnes muus valuutas, tuleb EUR märkida liikmete baasi.

Mitmetasemeline kontsern

Kui kontsern koosneb mitmest tasandist (emafirma, tütarfirma ja tütretütred), tuleb kõigepealt luua ja seadistada kõige ülemise tasandi baasid ning alles seejärel saab lisada alumise tasandi liikmed.

Kui kontsernis on mitu konsolideerimistasandit (nt alagrupp moodustab ise omaette kontserni, mis omakorda konsolideeritakse suuremasse gruppi), on üldjuhul mõistlik luua iga konsolideeritava taseme jaoks eraldi konsolideerimisbaas, mitte koondada kõiki tasandeid ühte baasi. See hoiab ajaloolise info ja tasandipõhised aruanded selgena ka siis, kui grupi struktuur hiljem muutub. Sellise struktuuri korral tuleb konto kirjeldada ka ülemises kontserni baasis.

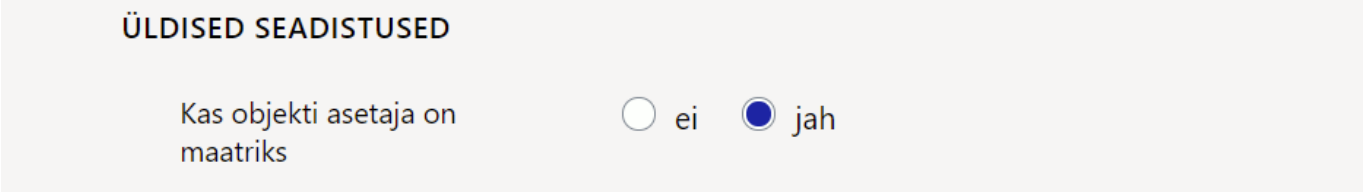
Personali kopeerimine kontserni

Soovi korral saab seadistada, et liikme baasis loodud töötaja kopeeritakse automaatselt ka kontserni baasi – selleks on seadistus **Loodud töötaja kopeeritakse kontserni** (Ei/Jah). Kui kontsernis kasutatakse töötajate juures ka lisaandmete tabeleid, saab täpsustada, millised tabelid töötajaga kaasa kopeeritakse (seadistus **Loodud töötajate tabelid kopeeritakse kontserni**).

Objektid kontsernis

Lisaks ühe Directo baasi (ettevõtte) enda objektidele on kontsernis vaja konsolideerimiseks ja kontsernisiseste saldode elimineerimiseks luua eraldi objektitasemed ja objektid.

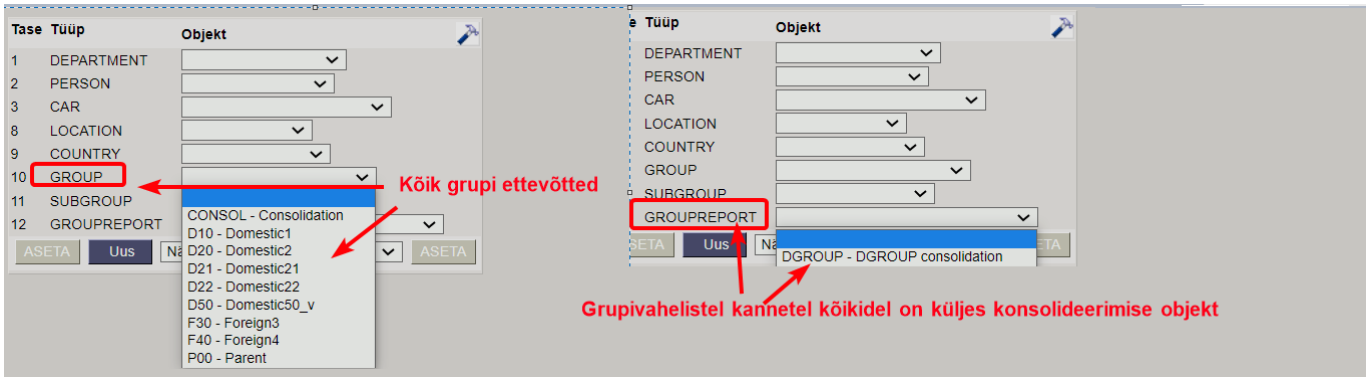
- Konsolideerimiseks vajalikud objektid peavad olema kande küljes – pelgalt MASTERobjekti olemasolust liikme baasis ei piisa.
- Objektide asetaja peab olema maatriksina (`Süsteemi seadistused > Üldised seadistused` > **Kas objekti asetaja on maatriks**).

Kontsernisiseste tehingute eristamiseks tehakse tavaliselt kaks objektitaset:

1. tase, mis näitab, millise kontserni liikmega sisetehing tehti (igal liikmel oma objekt);
2. tase, mis näitab, kas tegu on kontsernisisese tehinguga (nt kood KONTS, CONS või GROUP).

Lisaks saab vastavalt vajadusele luua finantsanalüütika tasemed, näiteks RIIK või VALDKOND.

Kui on olemas eraldi tase, mis ütleb, kas tehing on sisetehing või mitte, piisab aruannete väljafiltreerimisel ühe objekti kasutamisest (näiteks väljajätmine tingimusega !KONTS).

Kontserni objektitasemed peavad olema täpselt samad kõigis liikmebaasides – näiteks alati sama taseme numbriga. Ei tohi olla sama sisuga objektitasemeid erinevate taseme numbritega. Samuti peavad kontserni objektid olema täpselt samad, sest kontserni baasis liidetakse kokku täpselt sama koodiga kannete summad.

Objektid ja objektitasemed, mis luuakse kontserni baasis väljaga „Jagatud„ = Jah, kanduvad automaatselt ka kõikidesse liikmete baasidesse – vt täpsemalt peatükki „Kontode, objektide ja objektitasemete automaatne jagamine liikmetele“.

Kontod kontsernis

Konto kaardil on eraldi väli **KONTSERNIKONTO**. Kui liikme baasis olev konto number ühtib kontserni baasi omaga, võib see väli olla tühi. Kui liikme konto andmed peavad kontsernis koonduma mõne teise konto alla, tuleb kontsernikonto lahter ära täita.

Näide. Firmal A on konto 1200 „Ostjad„ ja firmal B konto 1000 „Debitoorid“ – mõlema kontsernikontoks on märgitud 1200. Konsolideerimisel näeb mõlemat ühise kontsernikonto 1200 all, kuigi kontonumbrid liikmete baasides erinevad.

Firma	Konto	Konto nimetus	Kontsernikonto
A	1200	Ostjad	1200
B	1000	Debitoorid	1200

Seadistused : **SPETSIAAL**

- **Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist** -
  - **EI** - liikmetel võib olla erinev kontoplaan

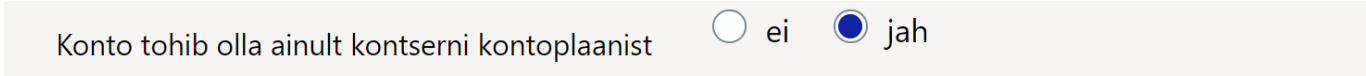
    - **JAH** - liikmetel peab olema täpselt samasugune kontoplaan

- **Kontserni konto on kohustuslik** -
    - **EI** - laseb salvestada liikme baasis ilma kontserni konto lahtrit täitmata
    - **JAH** - ei lase salvestada liikme baasis ilma kontserni konto lahtrit täitmata SÜNDMUS 834994

Tegemist on laiendatud seadistustega, mida kliendi kasutaja ise muuta ei saa – need seadistab kontserni baasis Directo projektijuht vastavalt kontserni vajadustele.

Kontoplaan on ühine

Kõige mugavam on kui kontsernis on kõikidel liikmetel üks ja sama kontoplaan. Kui on võimalik siis tasub ületoomisel kontoplaanid korrastada ja ühtlustada. Kui kontoplaan on ühesugune, siis seadistus **Konto võib olla ainult kontserni kontoplaanist - JAH** - ei lase kontserni kontoplaanist erinevat kontosid liikmete kontoplaani lisada.

Kontoplaan on liikmetel erinev

Kui liikmetel on erinev kontoplaan on vaja konto kirjeldusel on kontsernikonto lahtrisse märgitud millisele kontsernikontole konto andmed liiguvad. Mitu erinevat liikmete kontot võib grupeerida ühe kontsernikonto alla.

Seadistus on tehtud - kui kontsernis on erinev kontoplaan, aga liikmetel erinevate kontode puhul oleks kindlasti ära näidatud kuhu kontsernikontole peaks konto minema, et vältida olukorda kus kontserni aruanded ei tule kokku (mõne konto andmed jäävad välja).

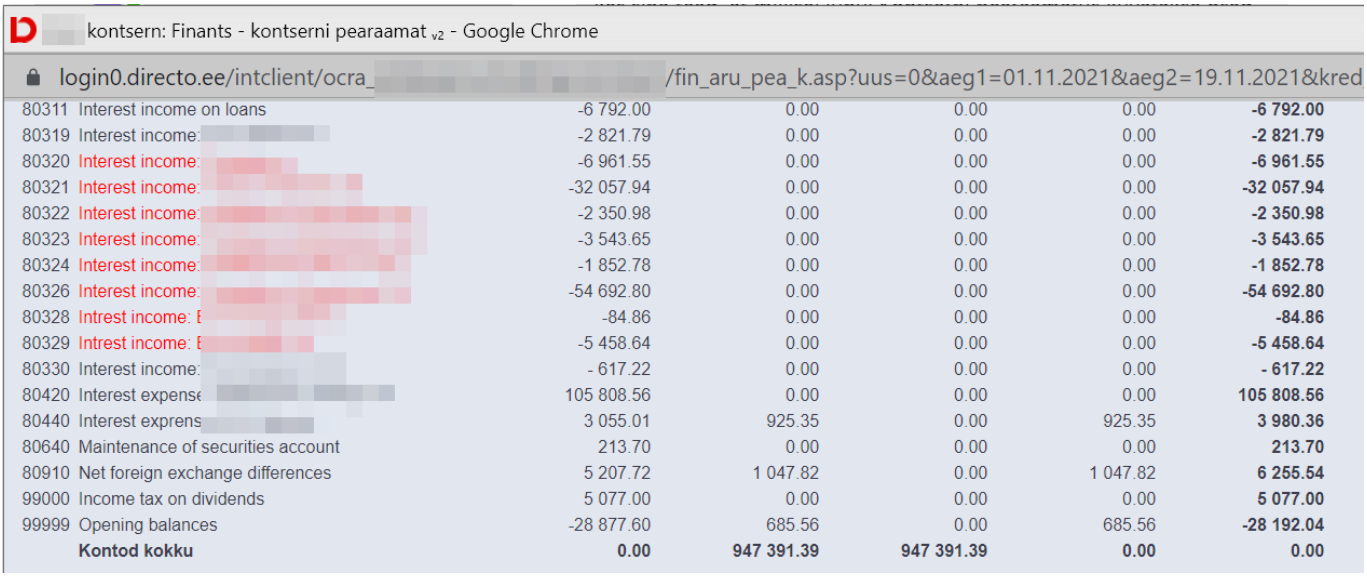
Kontserni baasi seadistus	**Tava baasi seadistus**	**Tava baasi seadistus**	**Olemasoleva konto salvestamine**	**Uue konto lisamine**
Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **JAH**	Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **JAH**	Kontserni konto on kohustuslik- **JAH**	Tuleb teavitus „Kontserni konto on kohustuslik“ (ei salvesta)	Kui konto erineb kontserni kontoplaanist ja kontsernikonto on täitmata tuleb teavitus „Kood … pole kontserni konto!“ (ei salvesta) Kui konto on erinev ja kontsernikonto on täidetud kontserni kontoga siis salvestab

Kontserni baasi seadistus	**Tava baasi seadistus**	**Tava baasi seadistus**	**Olemasoleva konto salvestamine**	**Uue konto lisamine**
Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **JAH**	Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **JAH**	Kontserni konto on kohustuslik- **EI**	Salvestab, ka siis kui konto nimetus on erinev - ei tule teadet	Kui konto pole kontserni kontoplaanis tuleb teade „Kood ... pole kontserni konto!“ (ei salvesta)
Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **EI**	Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **EI**	Kontserni konto on kohustuslik- **JAH**	Salvestamisel tuleb hoiatus „Kontserni konto on kohustuslik“ (ei salvesta)	Salvestamisel tuleb hoiatus „Kontserni konto on kohustuslik“ ja kontot ei saa salvestada kui kontserni konto on täitmata (ei salvesta)
Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist **EI**	Kontserni konto on kohustuslik- **EI**	Kontserni konto on kohustuslik- **EI**	Laseb salvestada kui konto erineb kontserni baasist, ei hoiata	Laseb salvestada kui konto erinev kontserni baasist, ei hoiata

Kontserni pearaamatus on osade kontode nimed punased

Kontserni Kontode nimed on punased, kui kontserni baasis ei ole neid kontosid olemas ja peal on seadistus **`Konto tohib olla ainult kontserni kontoplaanist - JAH`**. Olukord tekib, kui kontsern on püsti pandud ja liikmete baasides on erinev kontoplaan. Siis näitab kontserni baasis neid kontosid punasena.

- Lahti saab kui kontserni baasi lisame kontod
- Liikme baasis kirjeldame kontsernikonto väljal konto numbri kuhu kontsernis selle konto andmed liiguvad

Kontode, objektide ja objektitasemete automaatne jagamine liikmetele

Konto kaardil (`Raamatu seadistused > Finantskontod`) on jaotises **KONTSERN** väli **JAGATUD** (valikud Ei/Jah) ning sellega koos väli **KEHTIV ALATES**.

Kui konto luuakse **kontserni baasis** ja väljale JAGATUD on valitud **Jah**, kopeeritakse (ja hoitakse

sünkroonis) see konto automaatselt kõikidesse kontserni liikmete baasidesse. Sama põhimõte kehtib ka objektide ja objektitasemete kohta.

Jagamine levib liikmete baasidesse konkreetse konto (objekti või objektitaseme) **salvestamisel** – st iga kord, kui kontserni baasis mõni JAGATUD = Jah kirjega konto salvestatakse, kandub see samal hetkel kõikidesse liikmete baasidesse.

Kokkuvõttes tekib kontserni baasist luues liikmete baasidesse automaatselt, kui „Jagatud„ on **Jah**:

- kontod;
- objektid;
- objektitasemed.

Kliendid ja hankijad samamoodi automaatselt liikmete baasidesse veel ei teki – see on alles arendamisel. Seniks tuleb kliendid ja hankijad kontserni liikmete baasidesse luua kas igas baasis eraldi või kasutada selleks massimporti (vt järgmine peatükk).

Põhivara kontsernis

Seadistusega **Loodud põhivara kopeeritakse kontserni** saab tagada, et liikme baasis loodud põhivara kaart kopeeritakse automaatselt ka kontserni baasi. Andmed kopeeritakse kontserni ainult esimesel salvestamisel – kui liikme baasis hiljem midagi muudetakse, ei liigu muudatus enam kontserni baasi kaasa.

Ka see on seadistus, mida klient ise muuta ei saa – selle lülitab vastavalt kontserni vajadusele sisse Directo projektijuht.

Seda seadistust kasutatakse tavaliselt kontsernides, kus:

- peetakse põhivara osas n-ö topeltraamatupidamist (sama vara on näha nii liikme kui kontserni baasis);
- liikmete vahel müüakse-ostetakse põhivara sageli, mistõttu grupisisesed liikumised tuleb konsolideerimisel elimineerida.

Automaatne grupisisese põhivara müügi-ostu elimineerimine on Directos hetkel veel arendamisel (vt eespool). Seniks tuleb grupisisesed põhivara tehingud kontserni baasis käsitsi korrigeerida alljärgnevate põhimõtete järgi.

Grupisisene põhivara müük kasumiga

Kui üks kontserni liige müüb põhivara teisele liikmele kasumiga, on müügikasum grupi vaates realiseerimata ning tuleb kontserni baasis taandada – luua sinna vastav põhivara kaart ja hakata müügikasumit miinusega amortima.

Näide. Firma A müüb Firmale B masina.

	Summa
Põhivara soetusmaksumus (Firma A-l)	1 000 €
Põhivara akumuleeritud kulum	-400 €
Põhivara jääkväärtus	600 €
Põhivara müügiväärtus	3 000 €
Kasum müügist	2 400 €

Firma A enda baasis tehakse tavapärased kanded:

```
Müük:
   D / Nõue                                3000
      K / Kasum-kahjum põhivara müügist       3000

Mahakandmine:
   D / Akumuleeritud kulum                  400
   D / Kasum-kahjum põhivara müügist         600
      K / Soetusmaksumus                      1000
```

Firma B võtab ostetud masina oma baasis arvele uue soetusmaksumusega (3 000 €) ja hakkab seda sellest summast amortima.

Kontserni mõistes on 2 400 € müügikasum aga realiseerimata, sest vara on endiselt grupi sees. Selle elimineerimiseks tuleb **kontserni baasis** luua uus põhivara kaart väärtuses -2 400 € (miinusmärgiga) ja hakata seda samal perioodil amortima nagu Firma B oma kaarti – nii tasakaalustub grupi tasandil amortisatsioonikulu ja põhivara jääkväärtus õigele, ostu-eelsele tasemele.

Põhivara ümberhindlus erineva arvestusstandardi korral

Kui tütarettevõte peab oma baasis arvestust kohaliku arvestustava järgi (nt Eesti hea raamatupidamistava, lineaarne amortisatsioon soetusmaksumuselt), aga kontserni tasandil tuleb kasutada IFRS-i ja põhivara õiglast väärtust, tuleb erinevus samuti kontserni baasis käsitsi korrigeerida:

- kui tütarettevõttes luuakse põhivara kaart, luuakse samasugune kaart ka kontserni (konsolideerimise) baasis;
- kontserni baasis kajastatakse põhivara IFRS-i järgi (sh vajalik ümberhindlus), tütarbaaside endi põhivarakontosid kontserni bilanssi ja kasumiaruandesse üldjuhul ei kaasata, sest need on juba kontserni baasis eraldi kajastatud;
- ümberhindlusel elimineeritakse senine akumuleeritud kulum ning uueks soetusmaksumuseks

saab ümberhinnatud (õiglane) väärtus; väärtuse kasv kantakse omakapitali ümberhindluse reservi, väärtuse langus kaetakse esmalt reservi arvelt ja ületav osa kajastatakse kuluna.

Näide. Tütar amortiseerib masinat lineaarselt (10% aastas, soetusmaksumus 10 000 €). Kontserni tasandil on masina õiglane väärtus seisuga 31.12.2023 hinnatud 12 000 €-le.

	Tütre arvestus 31.12.2023	**Korrigeerimine**	**Kontsernis 31.12.2023**
Soetusmaksumus	10 000 €	+2 000 €	12 000 €
Akumuleeritud kulum	-1 000 €	+1 000 €	0 €
Jääkväärtus	9 000 €	+3 000 €	12 000 €
Põhivara ümberhindluse reserv (omakapital)	–	+3 000 €	3 000 €

Konsolideerimise korrigeerimiskanne 31.12.2023 seisuga:

```
D / Soetusmaksumus                    2000
D / Akumuleeritud kulum               1000
   K / Reserv (omakapital)                 3000
```

Järgmisel perioodil korrigeeritakse uuesti vastavalt muutunud õiglasele väärtusele. Kui õiglane väärtus langeb ja langus ületab seniste ümberhindluste reservi jääki, kaetakse reservi ulatuses reservi arvelt ja ülejääv osa kajastatakse kuluna (ümberhindlusest tulenev kulu).

Kuna ümberhindluse korrigeerimiskanded tehakse ainult kontserni baasis, ei muutu tütarettevõtte enda aruanded – tütar jätkab arvestust oma kohaliku standardi järgi, konsolideeritud aruanne aga vastab grupi arvestuspoliitikale (IFRS).

Põhivara mahakandmine tütarettevõttes

Kui tütarettevõttes kantakse põhivara maha (nt vara hävib, kahjustub või on amortiseerunud), tuleb sama muutus kajastada ka kontserni põhivara registris ja konsolideeritud aruannetes:

- vara eemaldatakse ka kontserni baasi põhivara registrist (jääkmaksumuse ulatuses);
- mahakandmisest tulenev kahjum kajastatakse konsolideeritud kasumiaruandes;
- vara amortisatsiooni arvestamine kontserni tasandil lõpetatakse;
- kui mahakandmine on seotud grupisisese tehinguga (nt vara müük teisele liikmele enne mahakandmist), tuleb see tehing eelnevalt eespool kirjeldatud viisil elimineerida, et vältida topeltkajastust.

Näide. Tütarettevõttes kantakse maha masin soetusmaksumusega 100 000 € ja akumuleeritud kuluga 80 000 € (jääkväärtus 20 000 €). Kontserni tasandil eemaldatakse vara konsolideeritud bilansist jääkväärtuses 20 000 € ning kajastatakse sama summa ulatuses kahjum konsolideeritud kasumiaruandes.

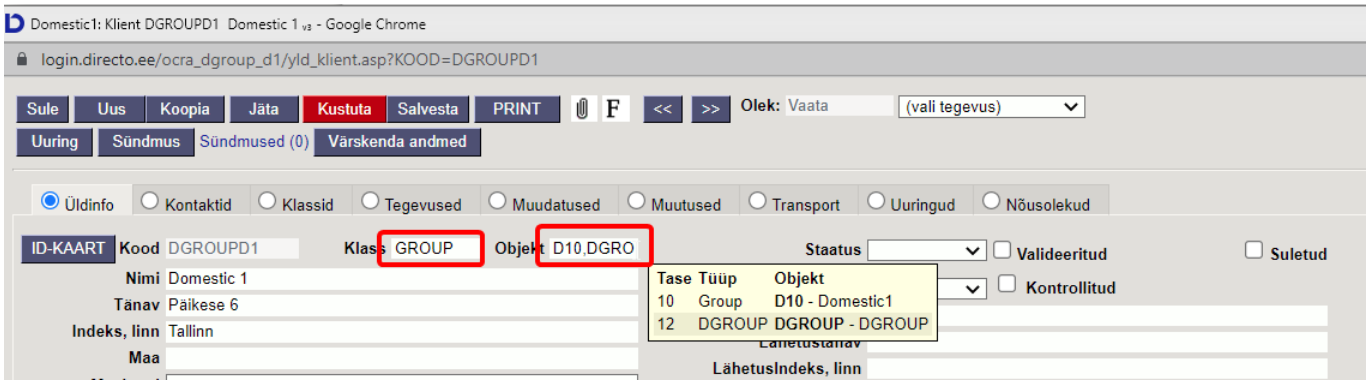
Soovitavalt kasutatakse eraldi bilansikontot (võla-/nõudekonto) kontsernisiseste saldode jaoks, mitte ainult objektipõhist eristamist. Nii on alati selgelt näha, kui palju ettevõte on võlgu teistele kontserni liikmetele ja vastupidi – see on oluline ka siis, kui ühel liikmel tekib maksevõimekuse probleem just kontsernisiseste nõuete tõttu.

Kliendid ja hankijad kontsernis

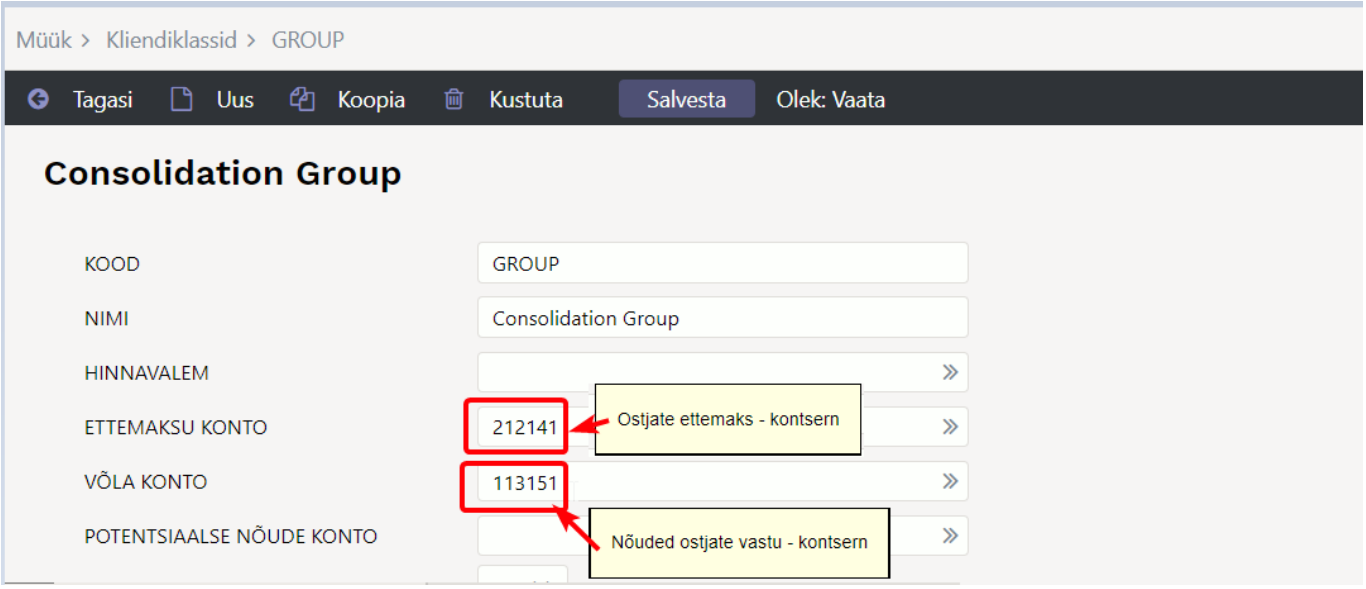
Kontserni liikmetel on alati oma kliendi- ja hankijaklass ning kontserni objektid.

Kliendid

- Kliendikaardil kasutades käibemaksuma „Kontsern“ saab artikliklasside peal seadistada kontsernivahelised müügid nii, et need liiguvad eraldi konto peale.
- Teine võimalus on eristada kontsernisisesed müügid kontserni objektide abil.

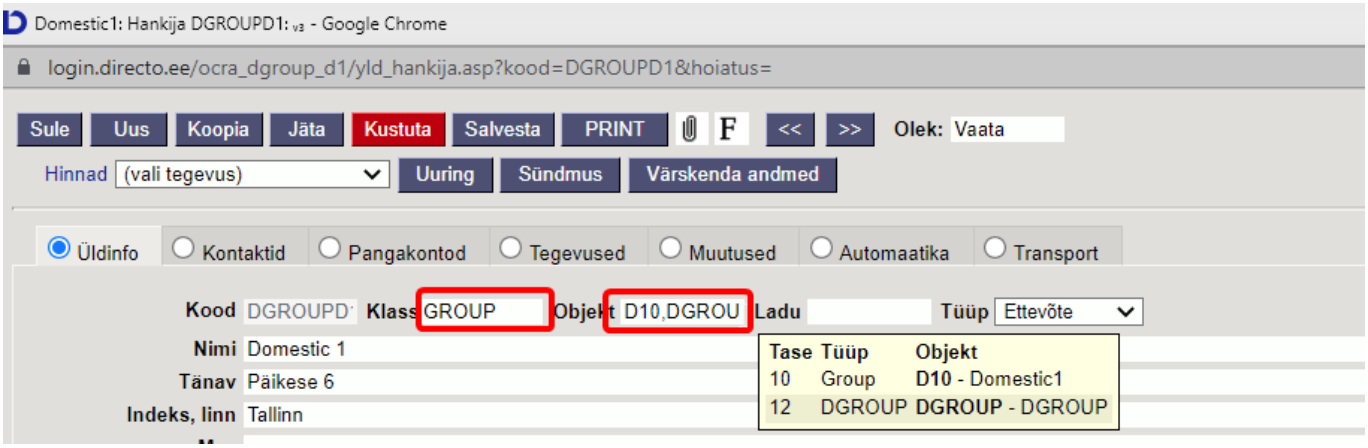

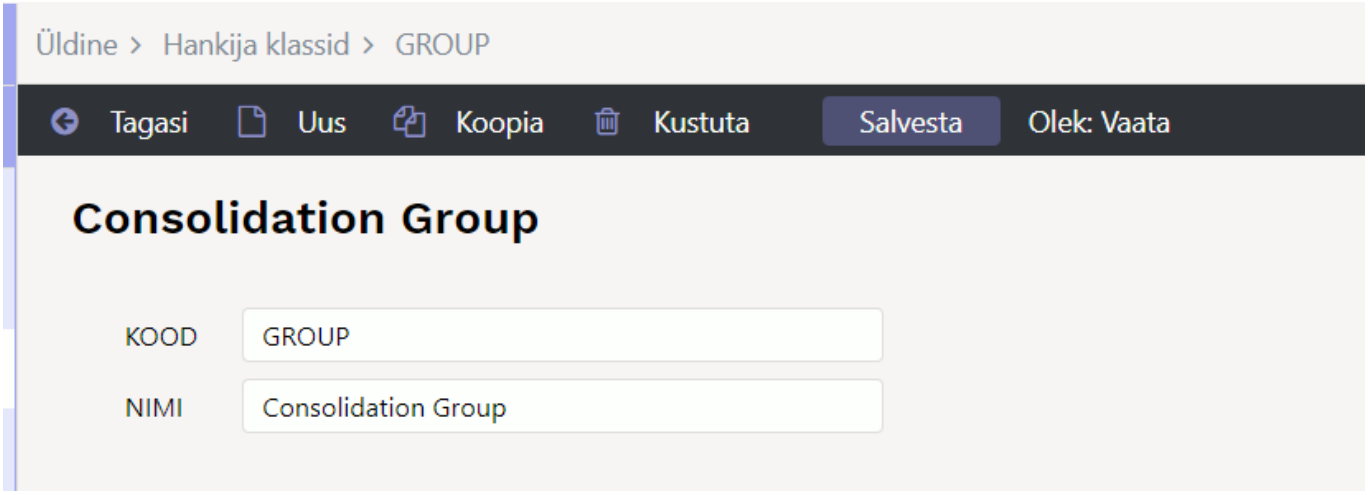
Kui kontsernis on mõistlik kasutada ühiseid kliendiklasse kõigis liikmetes, saab liikmetele lisada **kontserni kliendiklassi**, millel on märgitud kontod, kuhu kanded tekivad. Kontserni kliendiklass erineb tavalisest, sest ettemaksu- ja võlakonto kanded käituvad teisiti.

Hankijad

Kontserni liikmetel on oma hankijaklass, kontserni objektid ning oma võla- ja ettemaksukonto (hankijaklassi küljes kontosid ei ole).

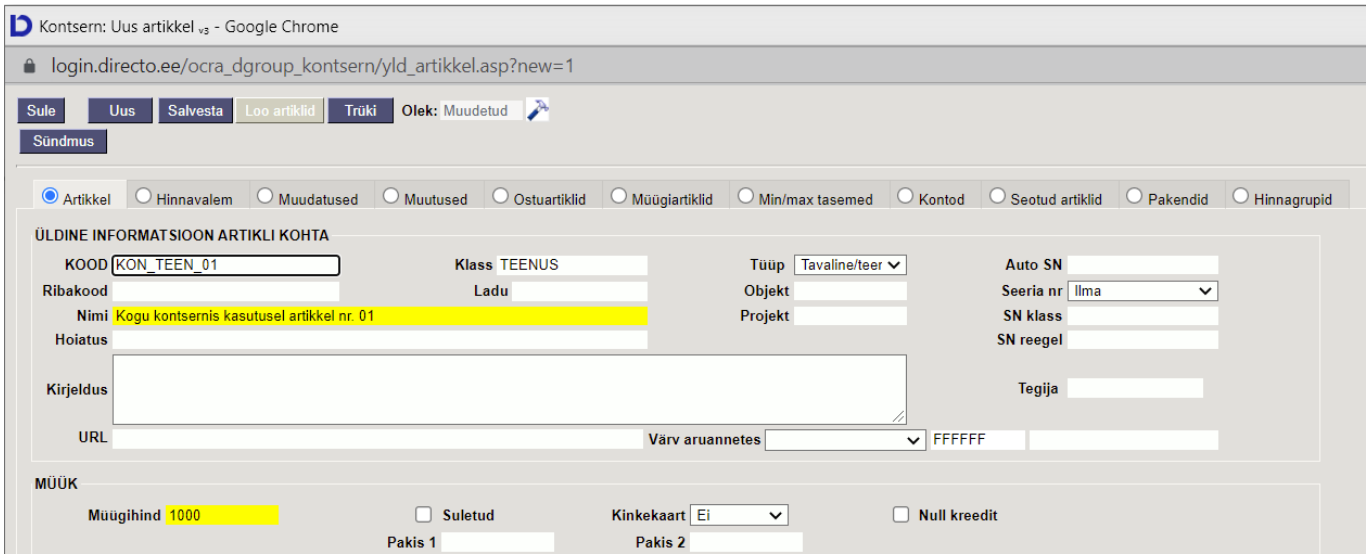
Artiklid ja kontserniartiklid

Kontserni liikmete baasides võivad olla igal pool erinevad artikleid. Võimalik kõikidesse baasidesse luua korraga sama koodiga artikkel kui üheski baasis ei ole see olemas.

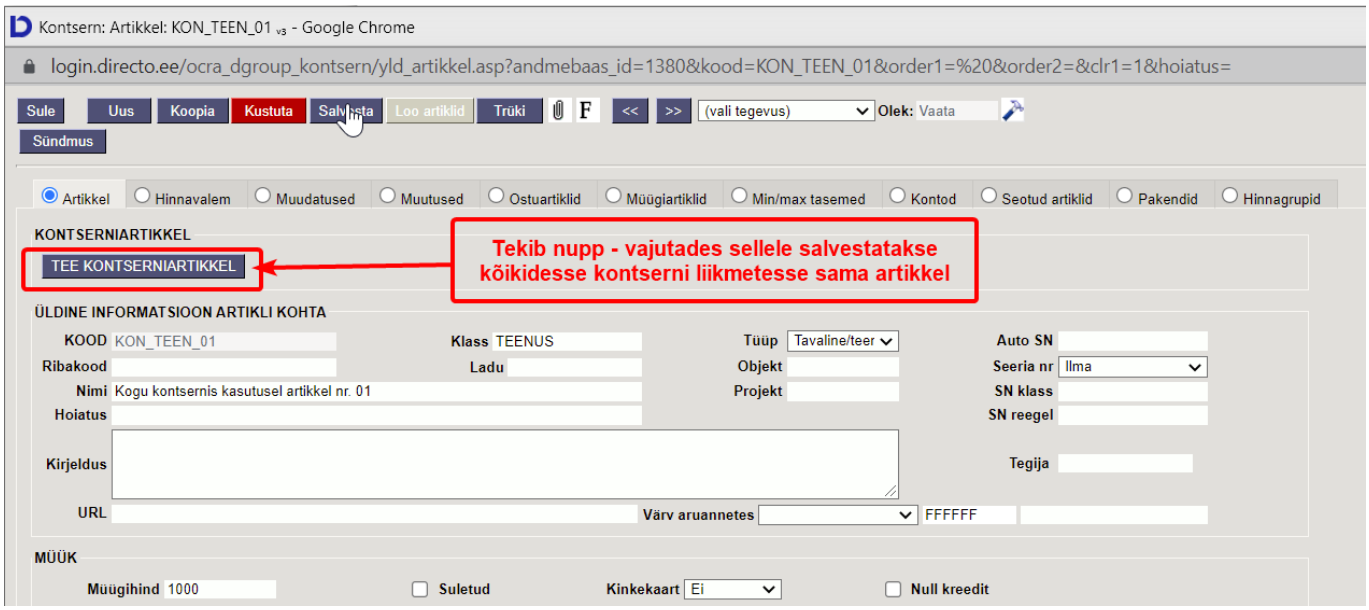
Kontserniartikkel

Kontserni baasi artikleid luues saab need kopeerida kohe kõikidesse kontserni liikmetesse

- Loo kontsernibaasi artikkel

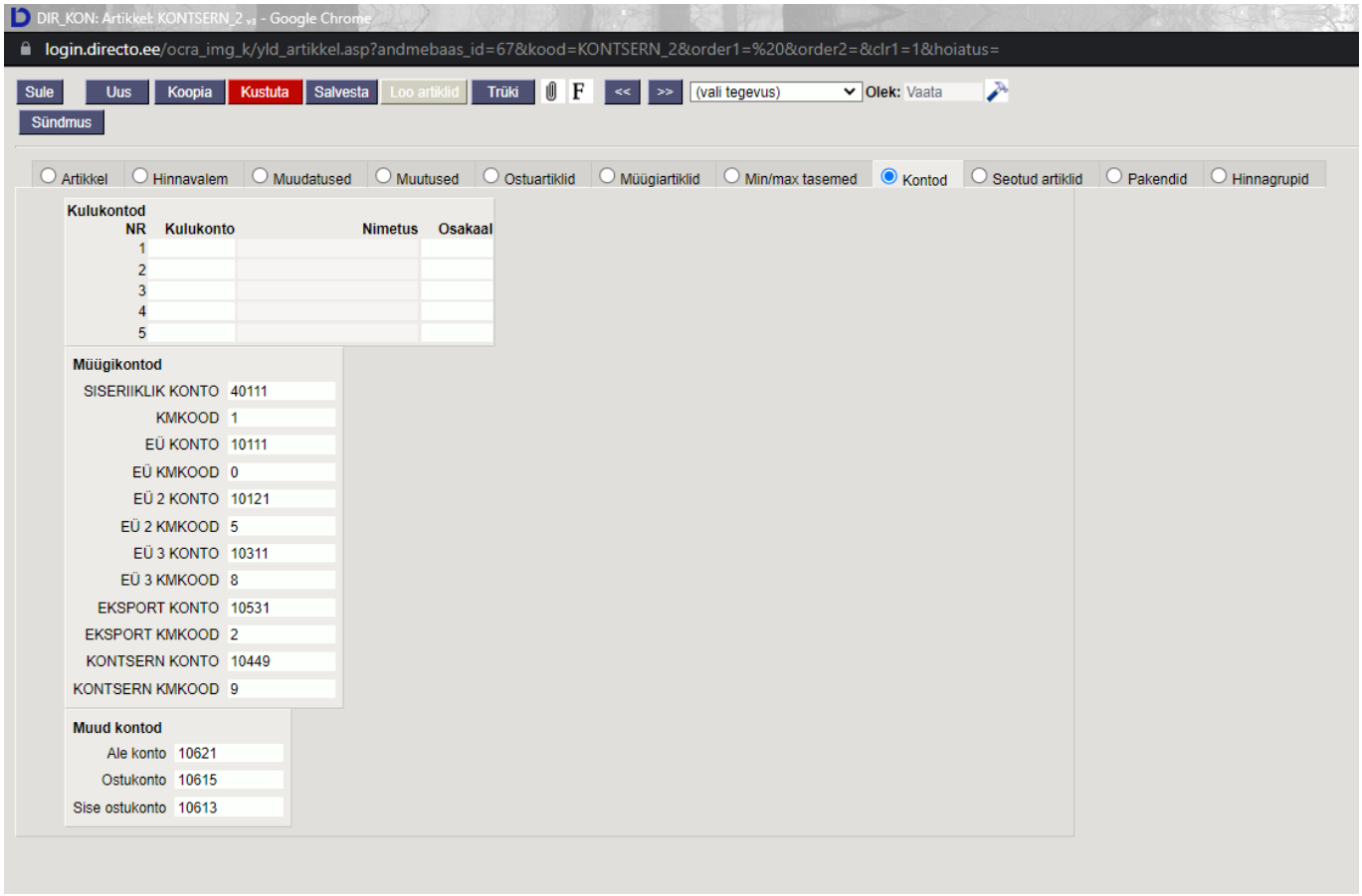

- Salvesta, nüüd saab luua kõikidesse kontserni baasidesse sama artikkel

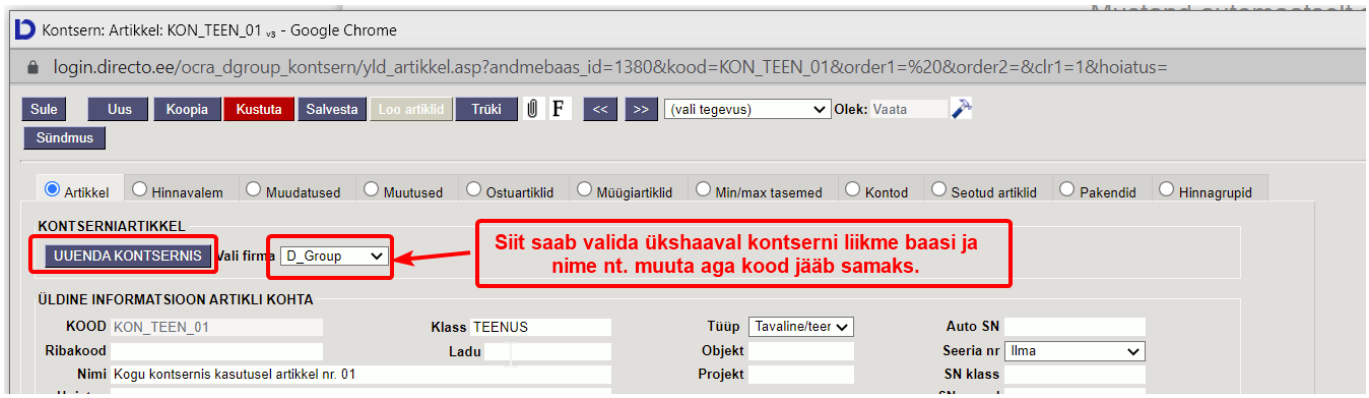

- Kontserni artikli järgmisi välju **on võimalik uuendada** vajutades UUENDA KONTSERNIS - ribakood, klass, tyyp, pakk_ohind, kaal, maht,baashind,ostuhind, hankija_kood, hankija_artikkel, viimane_ost_valuuta. **Ei saa hiljem korraga muuta** - nimi ja kirjeldus lahtreid.
- Kontserni artikli peal on võimalik lisada kontod ja käibemaksukoodid, uuendamisel kontsernis

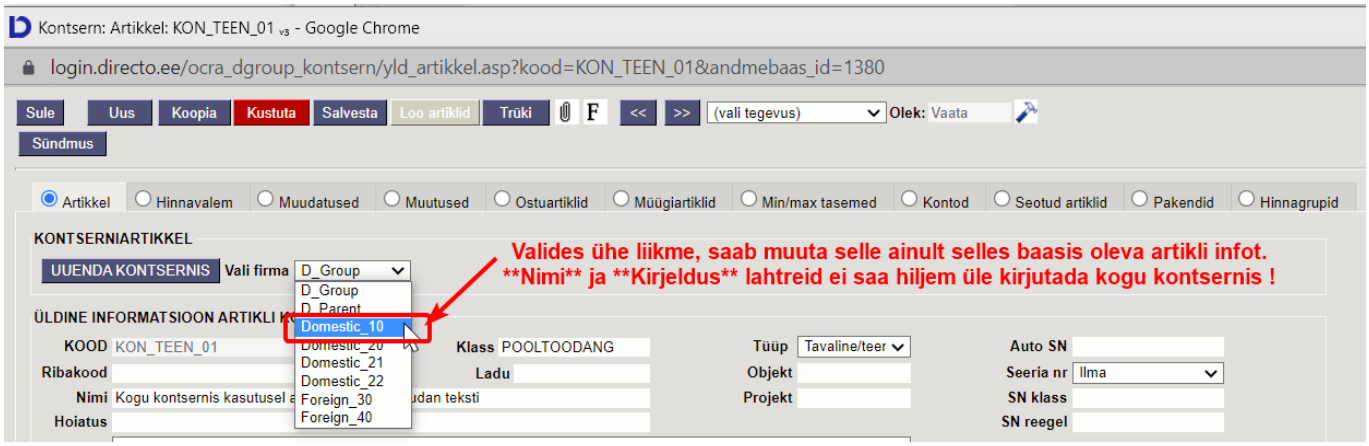
uuenevad need ka kontserni liikmete baasides

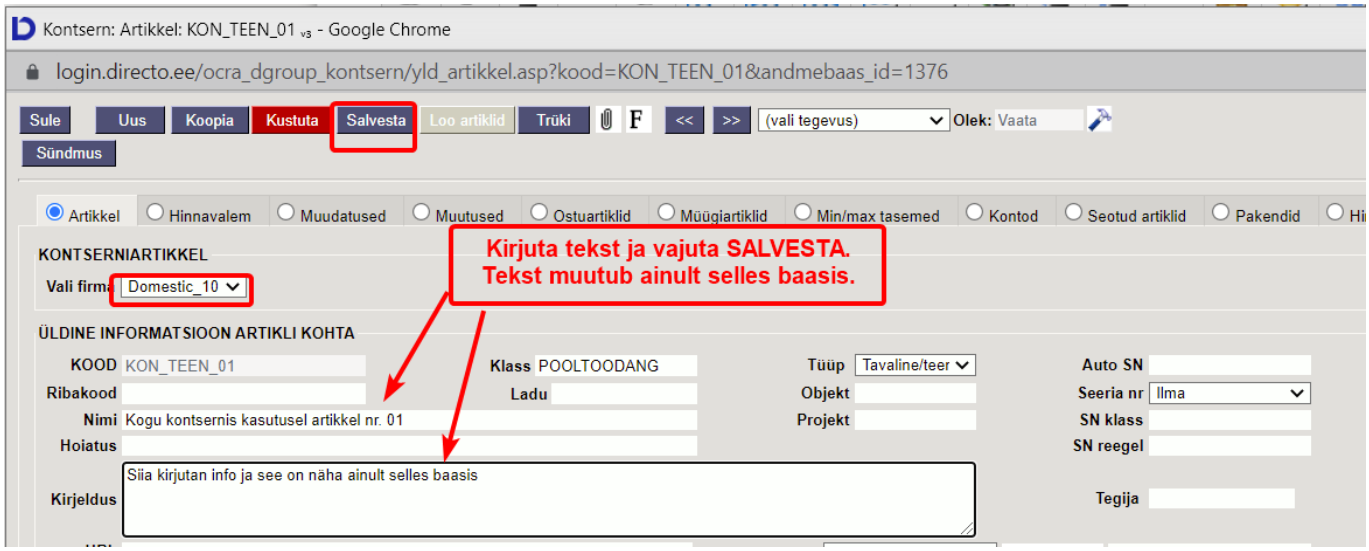
- Liikmete baasides on nüüd olemas sama artikkel - kui on vaja midagi muuta. Saab kontserni baasis kirjutada nt. sisu teksti erinevas liikmes natuke erinevalt. Vajalik nt. eri riikide baasides erinev keel. Millist artikli lisavälja selleks kasutatakse, saab süsteemiseadistuses valida seadistusega **Kontserniartikli keele lisaväli**.

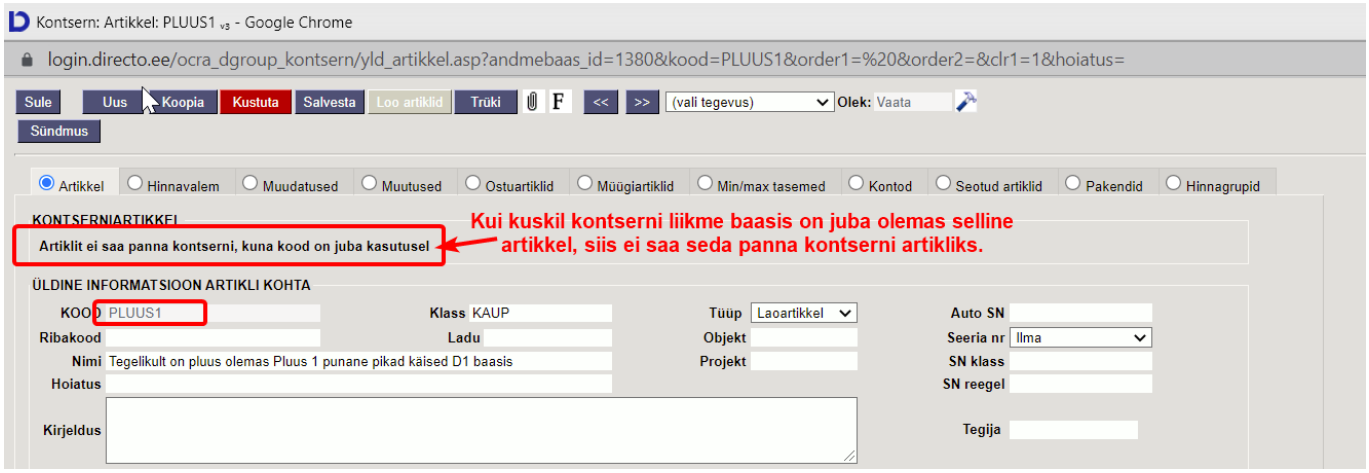
- Ükshaaval saab muuta nii :

- Muudame ainult ühes kontserni liikmes

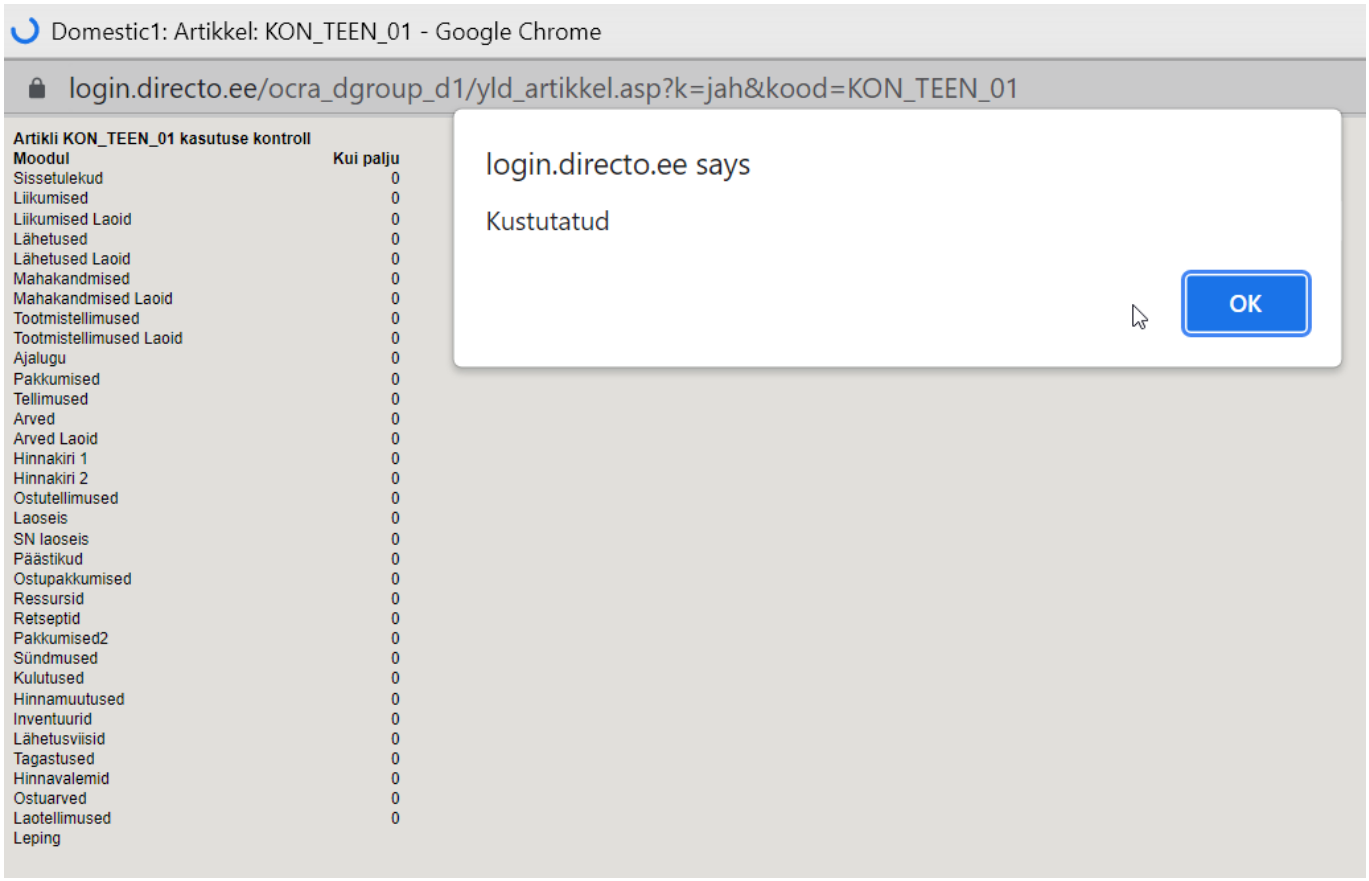
- Kui on kuskil kontserni liikme baasis juba olemas, siis ei saa tekitada kontserni artiklit

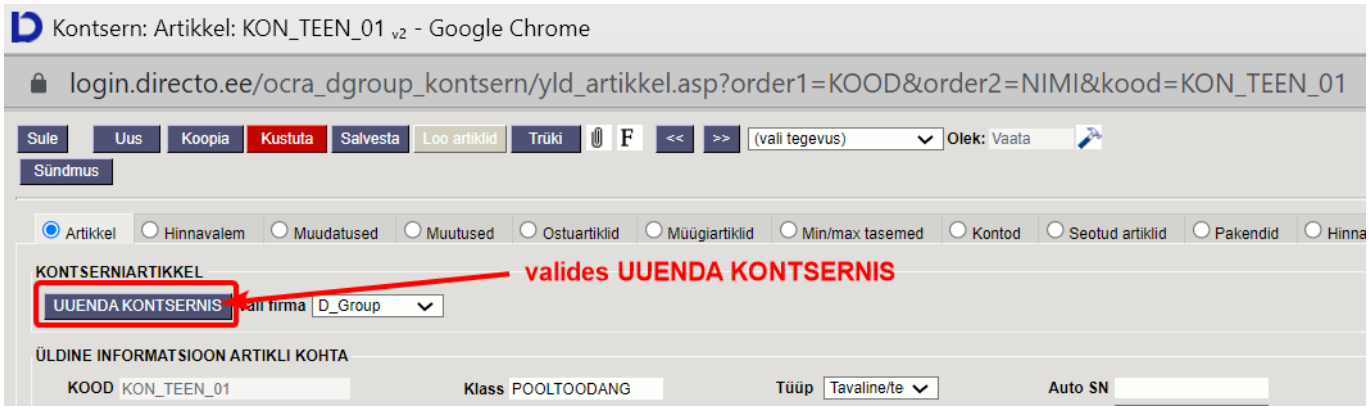
- Liikmete baasides paistab kontserni artikkel

- Liikmete baasides saab kontserni artiklit kustutada (kui ei ole kasutatud)

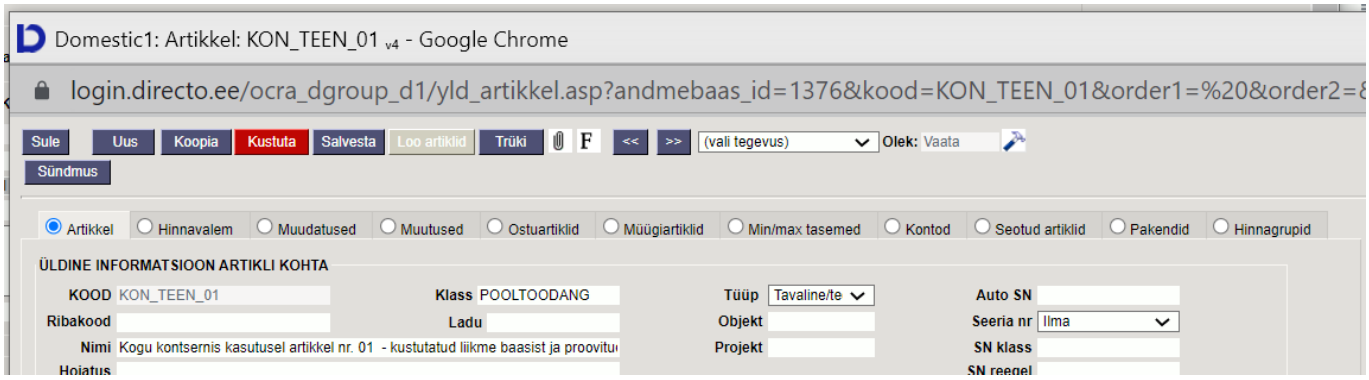

- Valides kontserni baasis „UUENDA KONTSERNIS“ ei saa enam sellesse baasi sama artiklit kopeerida

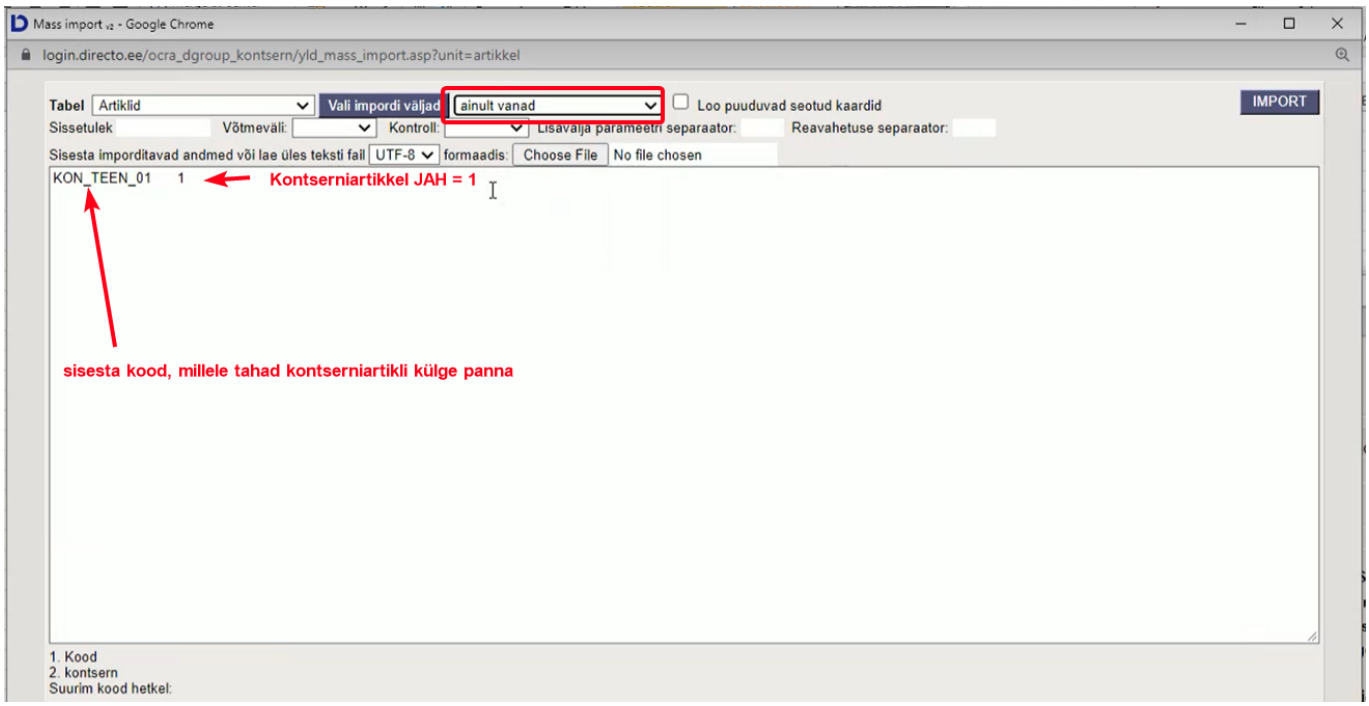
- Käsitsi saab liikme baasi sama koodiga artikli uuesti luua ning peale seda saab kontserni baasis jälle seda artiklit muuta.

Kui artikkel on liikme baasis kustutatud ja uuesti loodud. Siis kontserni baasis seda artiklit ei saa enam siduda kontserniartikliga. Kui kontsernibaasis minna artikli ja kontserniliikme peale - siis seob selle artikli kontsernist lahti

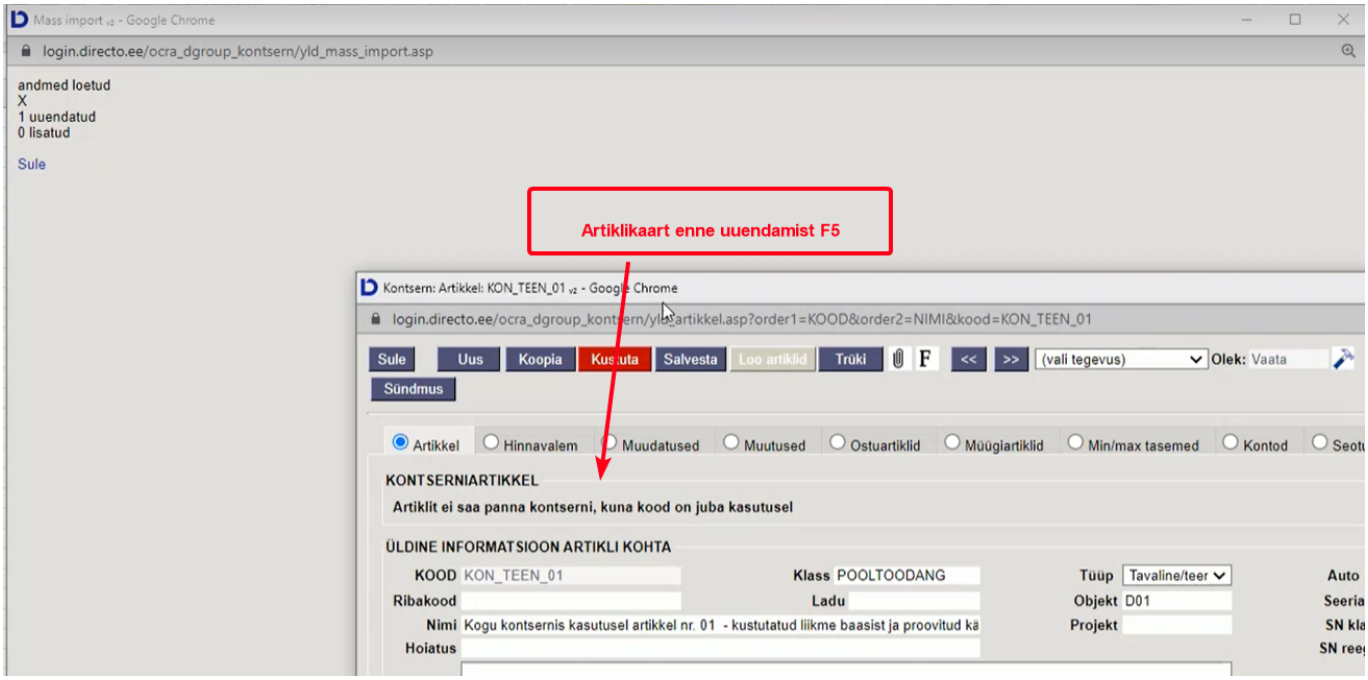

Kuidas saab artiklit kontserniartikliks muuta

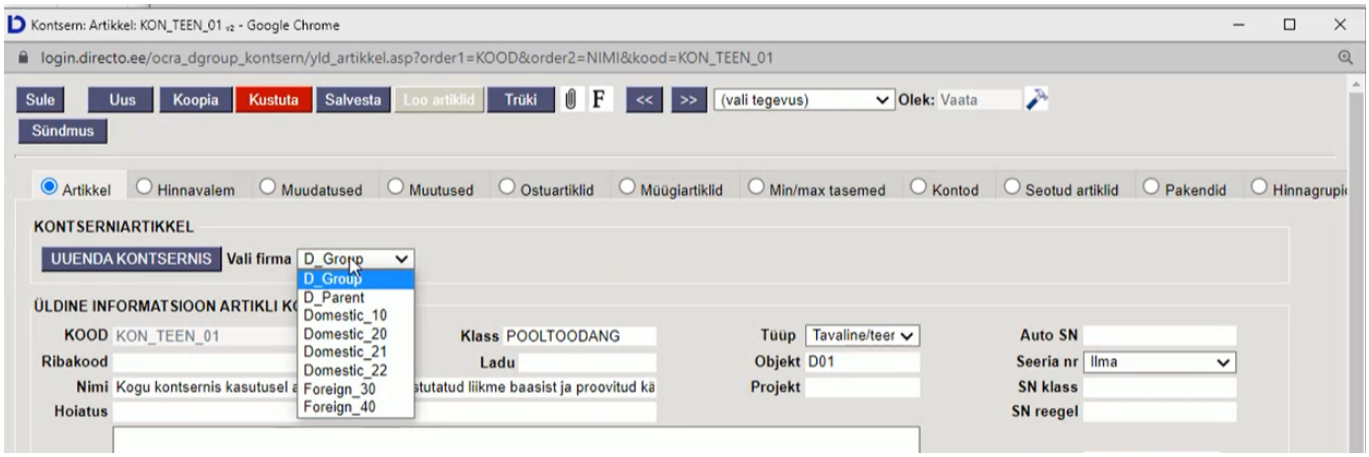
- Kontsernibaasis töötab massimport
- Eeldab et kõikides liikmetes on sama artiklikood juba olemas (või massipordi), sest kontserni koodi massimportimisel EI LOODA liikmete baasidesse kontserniartikleid.
- Kui artiklit on vaja kontserniartikliks saab jõuga massimportida KONTSERN = 1

Artiklikaart enne uuendamist

Peale uuendamist saame uuesti kontserniartikliks muuta

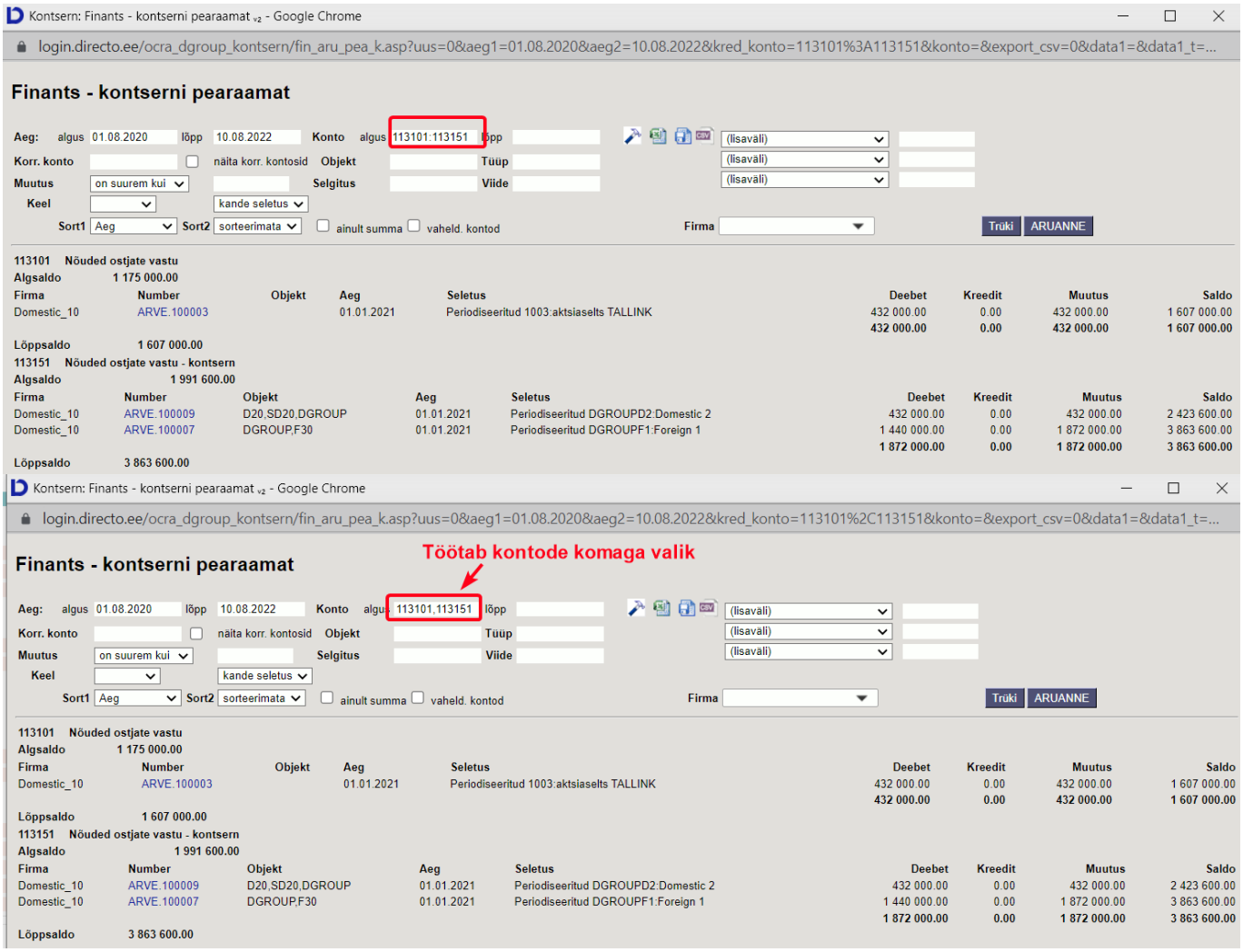
- Kui pole kindel, kas liikmete baasides on kõik kontserni artiklid olemas
  - Loo (massimpordi) kontserni baasis kõik kontserniartiklid
  - Massimpordi liikmete baasides samad artiklid aga valikuga „ainult uued“, siis ei kirjuta üle artikleid mis on juba olemas

Kontserni aruanded

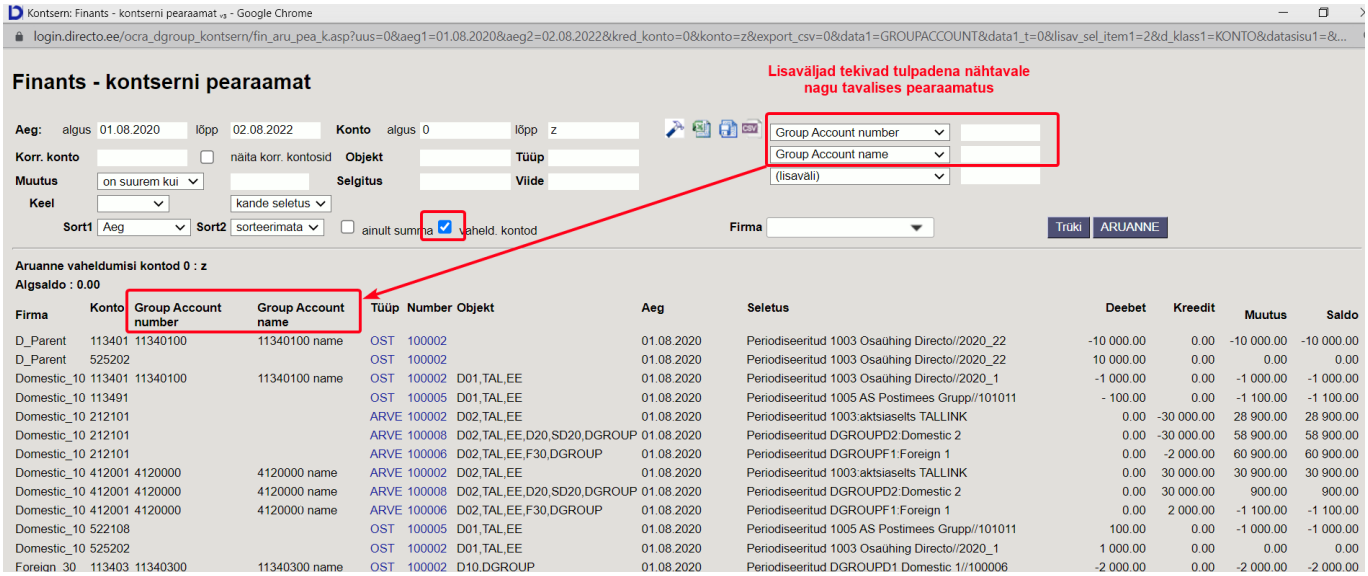
Kontserni pearaamat

Juurdepääs: `Kontserni baas` → ARUANDED → **`Pearaamat`**

- Konto algus ja lõpp võimaldavad kontosid filtreerida vahemiku või komadega eraldatud kontode nimekirja alusel.

- Valitud konto lisaväljad kuvatakse soovi korral eraldi tulbana.

Kannete nimekiri

Kannete lehitsejale saab lisada tulba **Firma**, et filtreerida kontserni liikme kandeid.

Kontserni müügireskontro

Klassi filtris töötab komadega eraldatud klasside nimekiri (nii kaasava kui välistava valikuna, näiteks A,C või !A,C).

Kontserni ostureskontro

Klassi filtris töötab samamoodi komadega klasside nimekiri.

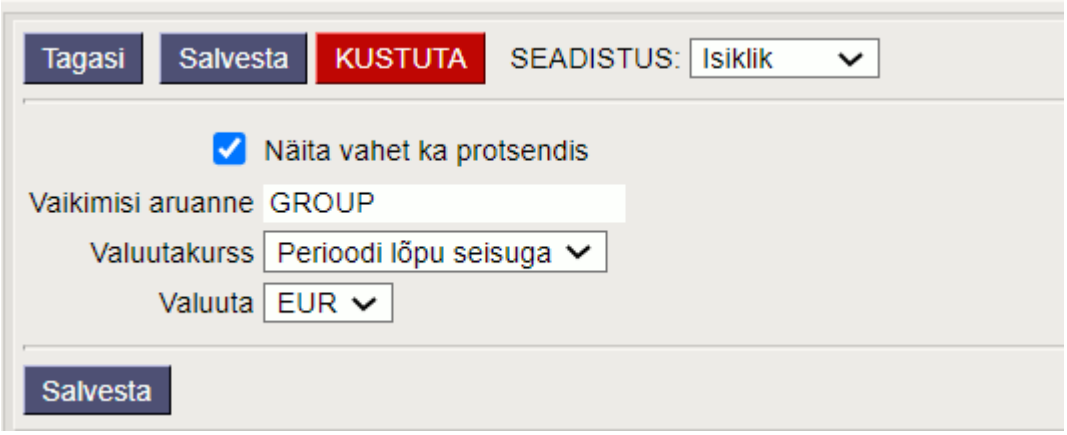
Kontserni bilanss

- Töötab ka ilma aruande kirjelduseta.
- Bilansi kirjeldusel toetatakse mitme välja otsingut ja väljajätmist formaadis, näiteks !CELCFI&!CMEDLV&!CDLYEE&!CMEDLT&!CGLYEE.

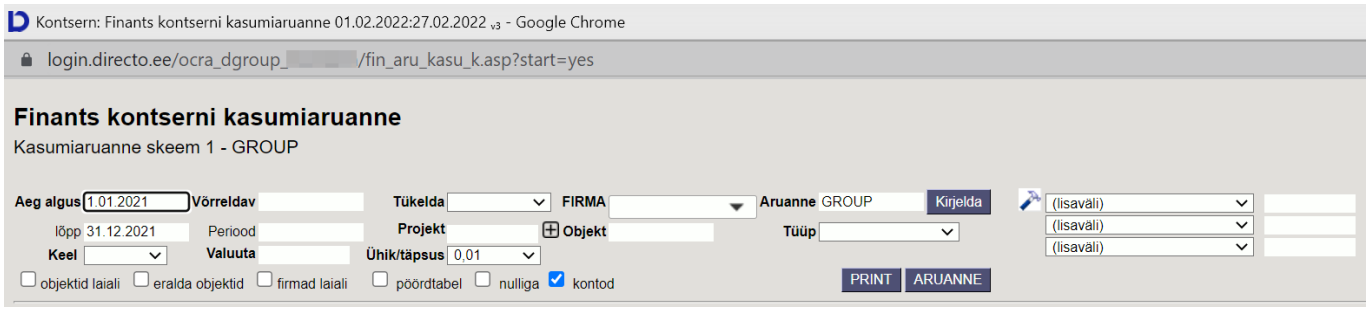
Kontserni kasumiaruanne

Peenhäälestuses (`Peenhäälestus` nupu alt) saab määrata:

- **Näita vahet ka protsentides** – perioodide võrdluses lisab protsenditulba.
- **Vaikimisi aruanne** – millist aruannet vaikimisi aluseks võetakse.
- **Valuutakurss**:
  - Perioodi lõpu seisuga – arvutab andmed läbi perioodi lõpukuupäeva kursiga;
  - Perioodi keskmine – arvutab andmed läbi valitud perioodi keskmise kursiga;
  - Päeva kaupa – arvutab iga tehingu ümber täpselt õige päeva kursiga.
- **Valuuta** – vaikimisi EUR; aruande numbrid arvutatakse ümber valitud valuutasse eeldusel, et valuuta ja vastavad kursid on baasis olemas.

Aruande vaates saab lisaks valida ajaperioodi, võrdlusperioodi, keele (kontode nimed muutuvad, kui konto lisaväljal on vastava keele tõlge olemas) ning tükeldamise.

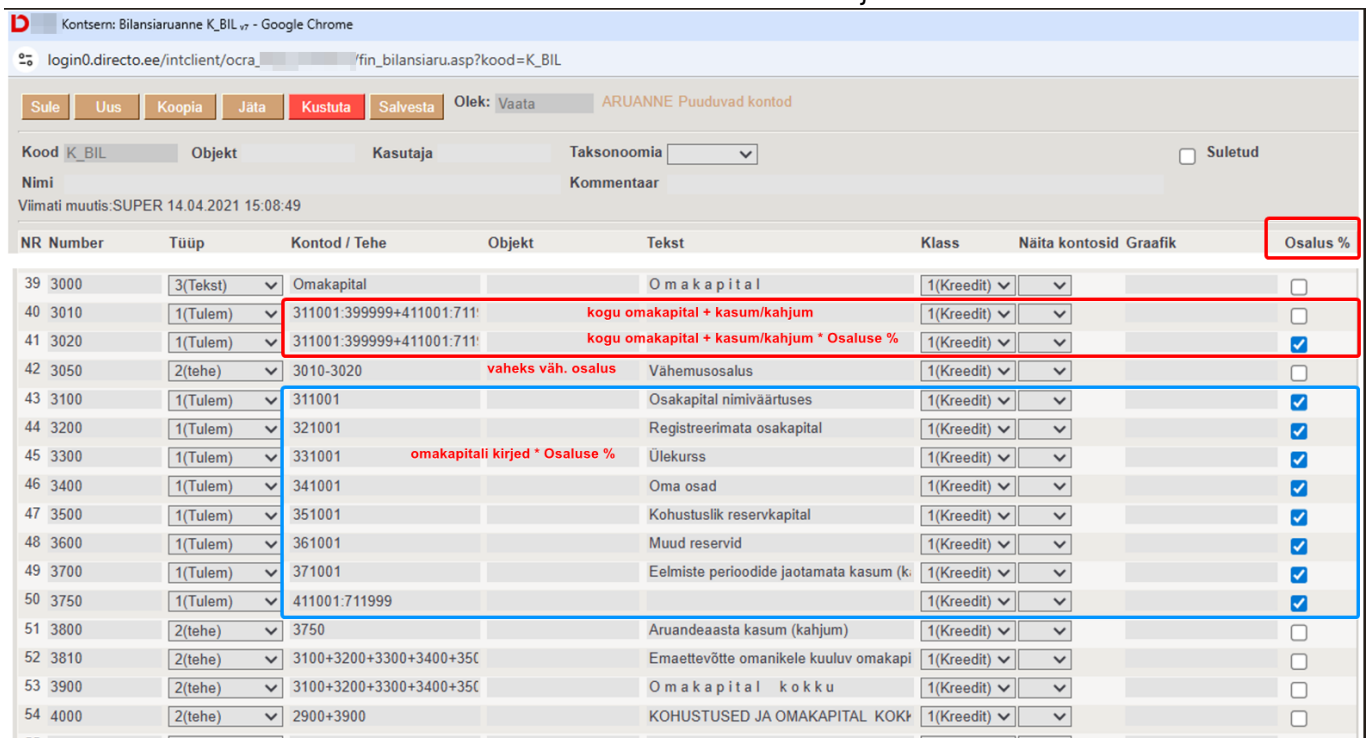

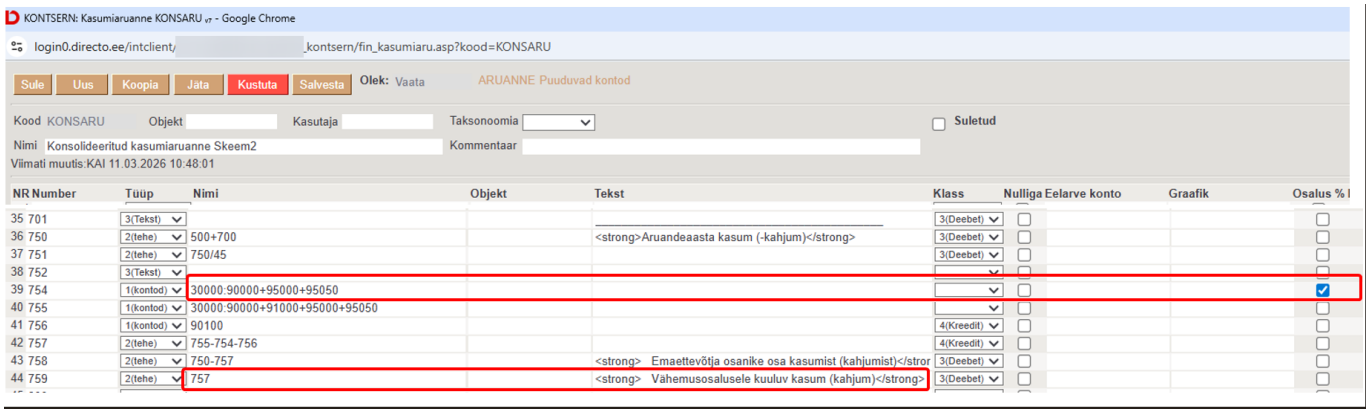
Kontserni finants-statistika

Töötab ka ilma aruande kirjelduseta.

Vähemusosaluse arvestus

Kontserni bilansi ja kasumiaruande kirjelduses on kasutusel märkeruut **„Osalus %„**. See märgitakse ridadele, mille summad tuleb arvutada osaluse protsendi alusel – kasumiaruandes nendele ridadele, kus tuleb arvestada vähemusosalusele kuuluvat kasumit või kahjumit.

Näide.

- Emaettevõtte kasum: 100 000 €
- Tütarettevõtte tulud: 500 000 €
- Tütarettevõtte kulud: 400 000 €
- Tütarettevõtte kasum: 100 000 €
- Emaettevõtte osalus: 80%, vähemusosalus: 20%

Kirje	**Summa**
Tulud (ema + tütar)	500 000 €
Kulud (ema + tütar)	-400 000 €
Ärikasum	**100 000 €**
Emaettevõtte kasum	+100 000 €
Konsolideeritud kasum kokku	**200 000 €**
- Vähemusosaluse osa (20% × 100 000 €)	-20 000 €
Emaettevõtte omanikele kuuluv kasum	**180 000 €**

Kontserni eelarve

Kontserni baasi saab sisestada ka otse konsolideeritud eelarve – see liidetakse kontserni finantsaruannetesse.

- Tütarbaasides ei pea sama tüüpi eelarvet olema. Kui seda ei ole, ei lisandu kontserni eelarvesse tütarbaasist midagi. Kui on olemas sama tüübiga eelarve, liidetakse selle summad kontsernibaasi eelarve summadele juurde (sama perioodi kohta).

Kui konsolideeritud eelarve sisestatakse ainult kontserni baasi, ei tohi tütarbaasides kasutada sama eelarve tüüpi, muidu tekib topeltarvestus. Tütarbaaside eelarved peaksid sel juhul olema teise tüübiga.

Kontserni aruannete valuutaarvestuse loogika

Üldine kirjeldus

Directo rakendab kontserni aruannete koostamisel klassikalist „current rate“/lõpukursi meetodit: tütre kogu bilansisaldo (kõik varad, kohustused, omakapital) teisendatakse ühtse lõpukursiga, ilma et eristataks monetaarseid ja mittemonetaarseid kirjeid. See ongi IAS 21 järgi standardne lähenemine välismaise üksuse terve finantsaruande tõlkimisel kontserni esitusvaluutasse.

Selle mõistmiseks tuleb eristada kahte tasandit, kus valuutakursi loogika töötab vastupidiste reeglite järgi – ja mõlemad on omal tasandil õiged.

1) Tütre enda baas (standalone, funktsionaalne valuuta)

Näide: kui tütarettevõte (nt USD-baasiga ettevõte) ostab kaupa või vara EUR hinnaga, kirjendatakse see IAS 21 § 21 ja § 23(b) järgi tehingupäeva kursiga ja see väärtus jääb fikseerituks. Varusid ja põhivara (mittemonetaarsed kirjed, mida hoitakse soetusmaksumuses) hilisematel bilansipäevadel valuutakursi muutuse tõttu ümber ei hinnata. Ainult monetaarsed kirjed (nõuded, kohustused, raha) revalueeritakse perioodi lõpu kursiga.

Tütre baasis saab perioodi lõpu ümberhindamiseks kasutada Hoolduse alt leitavat **Valuutakursside ümberarvutajat**. See on käsitsi käivitatav hoolduse tööriist (mitte automaatne taustaprotsess), millel on järgmised väljad:

- **Aeg** – kuupäev, mille seisuga kanne tehakse ja kurss arvutatakse
- **Seeria** – finantskande seeria
- **Kontod** – kontode numbrid; mitme konto valuutade korraga ümberarvutamiseks kasutatakse komaga eraldatud kontode nimekirja
- **Kirjeldus, Objekt, Projekt, Klient, Hankija** – kanderea lisaväljad

Valuutakursside ümberarvutaja tööriist töötab käsitsi määratud kontode nimekirja peal, mitte kõikide valuutas olevate kontode peal automaatselt.

Süsteem ei tee ise vahet, kas konto on monetaarne (nõuded, kohustused, pank) või mittemonetaarne (varud, põhivara) – see valik jääb täielikult kasutaja ehk raamatupidaja kätte.

Kui raamatupidaja lisab ümberarvutuse kontode nimekirja ainult monetaarsed kontod (nt ostjate/hankijate valuutasaldod, valuutapangakontod) ja jätab teadlikult välja varude ja põhivara kontod, jäävad need viimased soetamise hetke ehk ajaloolise kursiga fikseerituks – täpselt nii, nagu IFRS ja Eesti hea raamatupidamistava mittemonetaarsete kirjete puhul nõuavad.

2) Kontserni baas (konsolideerimine ehk tõlkimine esitusvaluutasse)

Siin kehtib IAS 21 § 39 järgi vastupidine reegel: kui tütre finantsaruanne – juba tema oma funktsionaalses valuutas, sh varude ja põhivara jäägid soetusmaksumuses – tõlgitakse kontserni esitusvaluutasse, tõlgitakse kõik bilansikirjed, nii monetaarsed kui mittemonetaarsed, perioodi lõpu (closing rate) kursiga.

Kaks erinevat tasandit:

Tasand	Reegel (IAS 21)	Kuidas Directos
Tütre enda baas (funktsionaalne valuuta, standalone bilanss)	Tehing kirjendatakse tehingupäeva kursiga (§21). Monetaarsed kirjed (nõuded/kohustused/pank) hinnatakse ümber perioodi lõpus (§23a). Mittemonetaarsed kirjed soetusmaksumuses (varud, põhivara) EI hinnata ümber – jäävad ajaloolise kursiga (§23b).	Perioodi lõpu ümberhindamine toimub käsitsi/valikuliselt „Valuutakursside ümberarvutaja„ tööriistaga (Hooldus). Kasutaja määrab ise kontode nimekirja, mida ümber hinnatakse. Kui varude/põhivara kontod sinna nimekirja ei lisata, säilib neil ajalooline kurss. Süsteem ei tee ise vahet monetaarne/mittemonetaarne – see on kasutaja/raamatupidaja vastutus.

Tasand	Reegel (IAS 21)	Kuidas Directos
Kontserni tasand (konsolideerimine, tütre finantsaruande tõlkimine esitusvaluutasse)	KÕIK bilansikirjed (nii monetaarsed KUI mittemonetaarsed) tõlgitakse lõpukuupäeva kursiga (§39a). Kasumiaruanne tõlgitakse keskmise/tehingupäeva kursiga (§39b). Tekkiv vahe kajastatakse eraldi omakapitali reservis, mitte kasumis (§39c).	Kontserni bilanss rakendab ühte lõpukuupäeva kurssi ühtlaselt kõigile tütre kontodele, sõltumata konto liigist. See vastab IAS 21 § 39 nõudele – see ei ole „vale ümberhindamine“.

Kokkuvõttev pilt kolmest sammust:

1. **Tehingu kirjendamine tütarettevõttes** – vara või kaup ostetuna välisvaluutas kirjendatakse tehingupäeva kursiga, nagu tavaline raamatupidamispraktika ette näeb.
2. **Perioodi lõpu ümberhindlus tütre baasis** – käsitsi/valikuline Valuutakursside ümberarvutaja, mis rakendub ainult kasutaja valitud kontodele. Kui varude ja põhivara kontod sinna nimekirja ei lisata, säilib neil ajalooline kurss.
3. **Kontserni konsolideerimine** – kontserni bilansi aruanne rakendab lõpukurssi ühtlaselt kõigile tütre kontodele, sh varudele ja põhivarale. See on IAS 21 § 39 järgi konsolideerimisel just õige ja oodatud käitumine.

Kokkuvõtlikult – kõik ümberhindamise valikud (sh otsus jätta varud/põhivara ajaloolise kursiga) tehakse tütarettevõtte enda baasis, mitte kontserni tasandil. Kontserni koondbilanss võtab tütre baasi väärtused sellisena, nagu need seal juba on, ja tõlgib need tervikuna lõpukursiga – see toimub alati ühtemoodi, sõltumata sellest, mida tütre baasis eelnevalt otsustati.

Kokkuvõte: millist kurssi kus kasutada

Aruande komponent	Sisu	Kasutatav kursi tüüp	Selgitus
Varad ja kohustused (bilanss)	Käibevarad, põhivarad, laenud, kohustused jms	Aruandekuupäeva kurss (closing rate)	Bilansis näidatakse positsioonid aruandekuupäeva kursiga.
Tulud ja kulud (kasumiaruanne)	Müük, kulud, tööjõukulud, amortisatsioon jms	Perioodi keskmine kurss (või tehingupäeva kursid)	Kasumiaruanne näitab perioodi tulemust keskmise kursiga, sest tehingud toimuvad aasta jooksul erinevatel päevadel.
Omakapitali algsaldo	Aasta alguse omakapital (aktsiakapital, reservid, jaotamata kasum)	Ajalooline kurss	Algne omakapital teisendatakse nende kurssidega, mis kehtisid omakapitali komponentide tekkimisel.
Omakapitali liikumised aasta jooksul	Nt osakapitali sissemakse, dividendid, kasumi jaotus	Tehingupäeva kurss (või perioodi keskmine)	Uued omakapitali liikumised teisendatakse nende toimumise hetke kursiga.
Aruandeperioodi kasum/kahjum	Kasumiaruande lõpptulemus	Keskmine kurss	Kasum teisendatakse samal kursil, millega teisendati kasumiaruanne.
Omakapitali lõppsaldo (bilansis)	Summaarne omakapital aruandekuupäeva seisuga	Aruandekuupäeva kurss (closing rate)	Bilanss esitatakse closing rate'iga teisendatud kujul.

Aruande komponent	Sisu	Kasutatav kursi tüüp	Selgitus
Kursivahe (ümberarvestuse reserv)	Vahe bilansi ja kasumiaruande teisenduste vahel	Arvutatud vahe	Bilansi ja kasumiaruande teisenduste erinevus kajastatakse omakapitali kirjel „Ümberarvestuse reserv„.

Kontserni aruanded

Kontserni aruanded (pearaamat, kasumiaruanne, bilanss) võtavad tütarettevõtte enda baasis juba kirjendatud kontosaldod ja teisendavad need kontserni valuutasse, korrutades iga saldo õige valuutakursiga. Kasutatakse viimast kehtivat kurssi aruande lõpu- (või vastava perioodi) kuupäeva seisuga.

Mõned asjad, mida on kasulik teada:

- Kui mõne valuuta kohta ei leita baasist ühtegi kurssi, kasutab süsteem vaikimisi kurssi **1** ehk teisendust ei toimu – seejuures ei anna süsteem sellest hoiatust. Seetõttu tasub alati veenduda, et kõigi kontserni liikmete valuutade kursid oleksid baasis olemas ja ajakohased.
- Kui mitmel liikmel on sama valuuta (nt kaks GBP-baasiga tütart), kasutatakse neil kõigil täpselt sama kurssi.
- Kui liikme valuuta ühtib kontserni enda valuutaga, ei teisendata saldosid üldse.

Kolme aruande vahel on aga olulisi erinevusi selles, millist kurssi ja kus täpselt kasutatakse – need on kirjeldatud allpool.

Kontserni pearaamat

Kontserni pearaamatu aruande seadistusest saab valida, kuidas kurssi arvutatakse:

Valik	Kuidas töötab
Perioodi lõpu seisuga (vaikimisi)	Kogu aruande peale kasutatakse üht ja sama kurssi – selle kurssi, mis kehtib aruande lõpukuupäeva seisuga. Kehtib nii käivetele kui ka algsaldole.
Perioodi keskmine	Kui valuutakurss on perioodi jooksul mitu korda muutunud, arvutatakse keskmine kurss nii, et iga kursi kehtivusaega arvestatakse vastavalt sellele, mitu päeva see kehtis (mitte lihtne aritmeetiline keskmine kuupäevade lõikes).
Päeva kaupa	Iga kanne teisendatakse eraldi, täpselt tema enda toimumispäeva kursiga.

Algsaldo (perioodi alguse jääk) teisendatakse alati sama kursiga, mis käibed – pearaamatus ei saa algsaldole eraldi kurssi määrata.

Kontserni kasumiaruanne

Kasumiaruanne käitub kursside osas täpselt samamoodi kui pearaamat – sama kolm valikut (perioodi lõpu seisuga, perioodi keskmine, päeva kaupa). Kui aruanne on tükeldatud (nt kuude või nädalate kaupa), arvutatakse iga tüki kurss eraldi, kuid põhimõte jääb samaks.

Nagu bilansis, on ka kontserni kasumiaruande kirjelduses kasutusel märkeruut **„Osalus %„** (vt

peatükk „Vähemusosaluse arvestus“) – kui see on real sees, korrutatakse selle rea summa lisaks ka osaluse protsendiga.

Kontserni bilanss

Bilanss käitub kursside osas teistmoodi kui pearaamat ja kasumiaruanne:

- Bilansis ei saa valida kursi arvutamise viisi (perioodi lõpu seisuga / keskmine / päeva kaupa) – kasutatakse alati viimast kehtivat kurssi.
- Bilansis on algsaldol ja lõppsaldol oma eraldi kurss – nii saab sama liikme samal real kasutada korraga kahte erinevat kurssi: üks periood-alguse saldole, teine periood-lõpu saldole.
- Kui kontserni aruande kirjelduses on peal vähemusosaluse seadistus (vt peatükk „Vähemusosaluse arvestus“), korrutatakse saldo lisaks ka osaluse protsendiga.

Saldo	**Milline kurss kehtib**
Lõppsaldo	Viimane kurss, mis kehtis kuni aruande lõpukuupäevani (k.a).
Algsaldo (vaikimisi)	Sama kurss, mis kehtib lõppsaldol.
Algsaldo (kui peenhäälestuses on valitud algsaldo teisendamine tema enda kuupäeva kursiga)	Viimane kurss, mis kehtis enne perioodi algust.

Linnukese „Algsaldo on oma kuupäeva valuutakursiga„ mõju puudutab **ainult algsaldot** – lõppsaldo on mõlemal juhul sama, sest see arvutatakse alati iseseisvalt perioodi lõpukuupäeva kursiga (mitte algsaldo + teisendatud kanded).

Näide. Ettevõttel on nii aasta alguses kui ka lõpus pangas 1000 USD ja aasta jooksul tehinguid ei toimu. Aasta alguses on kurss 1 USD = 0,90 €, aasta lõpus 1 USD = 0,95 €.

	Linnuke peal	**Linnuke maas**
Algsaldo	900 € – algsaldo oma kuupäeva kursiga	950 € – perioodi lõpukursiga
Lõppsaldo	950 € – perioodi lõpukursiga	950 € – perioodi lõpukursiga
Muutus	50 €	0 €

- Linnukesega jääb saldode muutusesse sisse ka valuutakursi mõju – algsaldo säilitab eelmise perioodi lõpu väärtuse.
- Linnukeseta teisendatakse mõlemad saldod sama (lõpukuupäeva) kursiga, mistõttu kursimuutuse mõju jääb võrdlusest välja.

—-

Kokkuvõte: mis on aruannetel erinev

	Pearaamat	**Kasumiaruanne**	**Bilanss**
Saab valida kursi arvutamise viisi (perioodi lõpu seisuga / keskmine / päeva kaupa)	jah	jah	ei
Vaikimisi kasutatav kurss	lõpukuupäev	lõpukuupäev	lõpukuupäev

	Pearaamat	Kasumiaruanne	Bilanss
Perioodi keskmine kurss valitav	jah	jah	ei
Päevakurss reapõhiselt valitav	jah	jah	ei
Algsaldole eraldi kurss	ei	–	jah (peenhäälestuse kaudu)
Vähemusosaluse % korrutajas	ei	jah	jah

Soovituslikud vaikeseadistused

Kui liikme valuuta erineb kontserni valuutast, soovitab Directo valida kursiseadistused järgmiselt:

Aruanne	Vaikimisi valik	Põhjendus
Kontserni pearaamat	Perioodi lõpu seisuga	Sobib bilansi lõppsaldode kontrollimiseks.
Kontserni kasumiaruanne	Päeva kaupa	Tulud ja kulud teisendatakse nende tehingupäeva kursiga.
Kontserni bilanss	„Algsaldo on oma kuupäeva valuutakursiga“ sisse lülitatud	Algsaldo vastab eelmise perioodi lõppsaldole; lõppsaldo arvutatakse jooksva perioodi lõpukursiga.

Praeguse lahenduse piirang: nende vaikevalikutega võib pearaamatu algsaldo erineda bilansi algsaldost, sest pearaamat kasutab algsaldole sama kurssi mis käivetel, bilanss aga (õige seadistuse korral) eelmise perioodi enda lõpukurssi. Vajadusel tuleb erinevust arvestada aruannetevahelisel võrdlemisel.

Lahknevus kasumiaruande ja bilansi "aruandeaasta kasumi" vahel

Kuna kasumiaruanne teisendatakse tavaliselt perioodi keskmise kursiga, aga bilansis rakendub kõigile kontodele (sh aruandeaasta kasumi kontole) lõpukuupäeva kurss, tekib nende kahe vahel paratamatult arvuline lahknevus:

- tütre kohalik kasum × keskmine kurss (kasumiaruandes) ≠
- tütre kohalik kasum × lõpukuupäeva kurss (bilansi omakapitalis)

See lahknevus ei ole viga. Rahvusvaheline arvestustava (IAS 21) näebki ette, et selline vahe (koos omakapitali algsaldode ajaloolise kursi mõjuga) tuleb kajastada eraldi valuutakursi tõlkereservi real omakapitalis, mitte segada aruandeaasta kasumi sisse.

Kuna see toiming ei toimu Directos praegu automaatselt, tuleb lahknevus korrigeerida käsitsi. Kaks võimalikku lähenemist:

1. Teha kontserni baasis käsitsi korrigeeriv (eliminatsiooni-) kanne, mis kannab vahe eraldi

omakapitali tõlkereservi reale.
2. Lisada bilansi aruande kirjeldusse arvutuslik valemirida – samamoodi nagu vähemusosaluse jaoks on olemas valemiga rida ja „Osalus %„ märkeruut (vt peatükk „Vähemusosaluse arvestus“). Bilansi aruande kirjeldusmootor toetab juba valemipõhiseid ridu, mistõttu sobib sama põhimõte ka tõlkereservi arvutamiseks otse aruande tasandil.

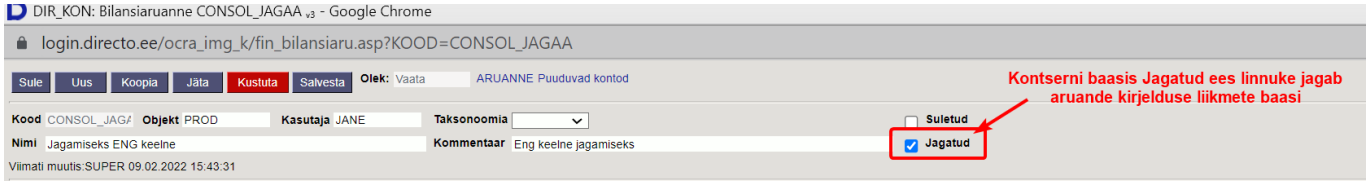
Aruannete jagamine liikmete vahel

Aruannete jagamise funktsioon on olemas järgmistel aruannetel:

- Bilanss
- Kasumiaruanne
- Finantsstatistika
- Käibedeklaratsioon

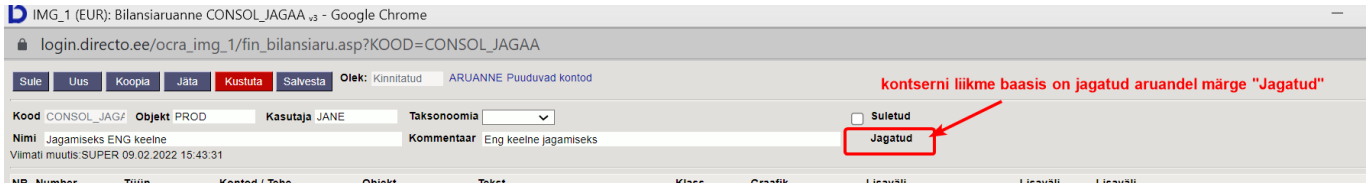
Funktsioon võimaldab jagada kontserni liikmetele sama aruande kirjelduse, ilma et seda peaks igas liikme baasis eraldi üles ehitama.

Kontserni baasis on aruande kirjeldusel märkeruut **„Jagatud„**:

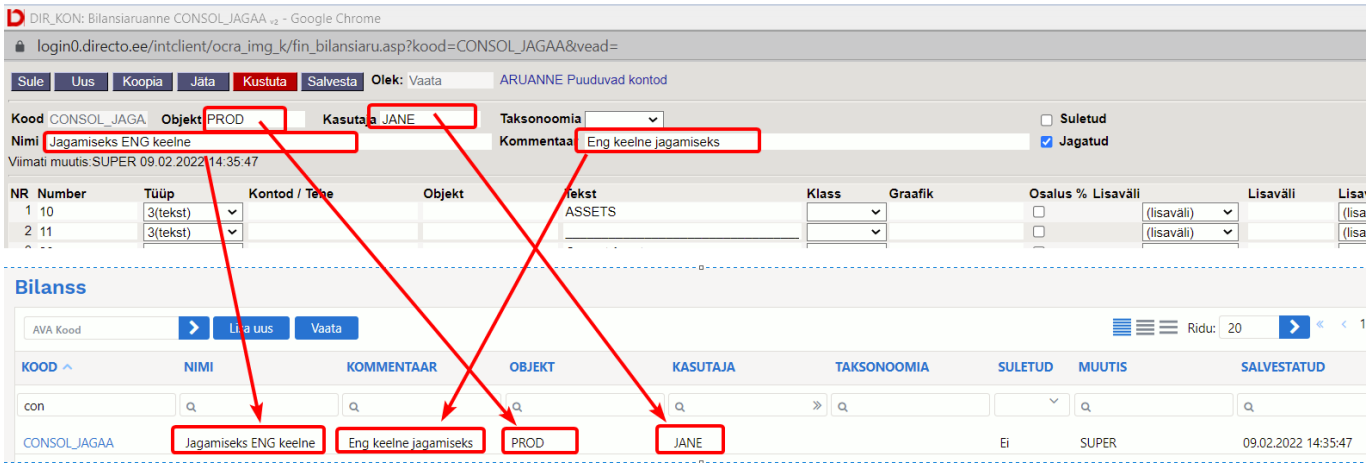

1. Linnukese „Jagatud“ valimisel kopeeritakse aruanne kõigisse liikmete baasidesse.
2. Kui liikme baasis on juba samanimeline aruanne, kirjutatakse see üle.
3. „Jagatud„ aruande märkimisel „Suletud“ suletakse see aruanne ka liikmete baasides.
4. Kontserni baasis jagatud aruande kustutamisel ei kustu aruanne liikmete baasidest.
5. „Jagatud„ märke eemaldamisel ei kustu aruanne liikmete baasidest.

Liikme baasis käitub jagatud aruanne järgmiselt:

1. Jagatud aruannet ei saa liikme baasis muuta – sellel on märge „jagatud“.
2. Jagatud aruanne kirjutab üle liikme baasis oleva samanimelise aruande.
3. Liikme baasis saab jagatud aruande kustutada, kuid kontserni baasis aruande uuesti salvestamisel ilmub see liikme baasi tagasi.

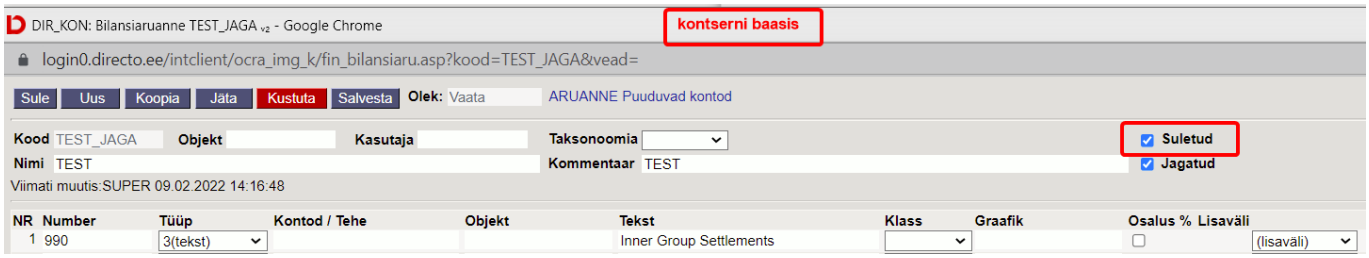

Aruande jagamisel lähevad liikmele kaasa:

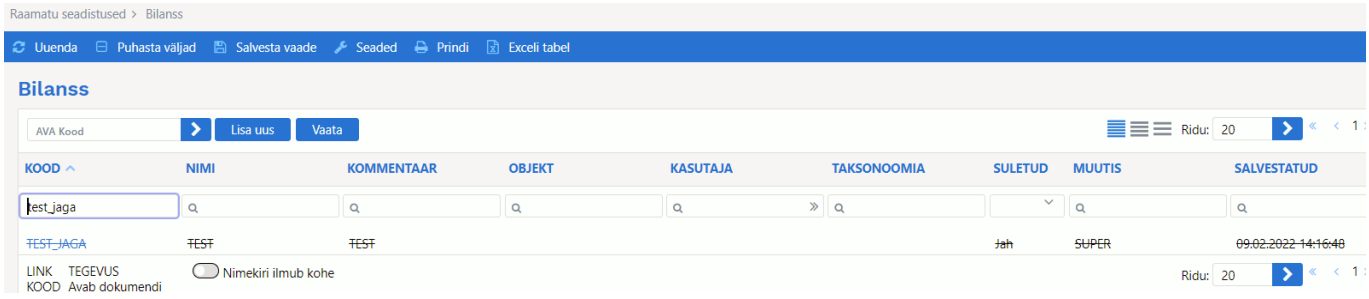
- kood, nimi, kommentaar, objekt, kasutaja;
- kogu aruande kirjeldus, sh graafiku ja kumulatiivsuse seadistus;
- konto lisaväli – kui liikme baasis vastavat lisavälja ei ole, jääb see lahtrisse tekstina (ei sega, aga ei ole ka kasutatav).

Kui ei kasuta enam jagatud aruannet - SULGE

Kui aruannet enam ei kasuta siis kontsernibaasis aruande sulgemisel

Kontserni liikme baasides suletakse ka see aruanne

Ühises käibemaksugrupis olevate ettevõtete käibedeklaratsioon

Seaduse järgi (KMS § 26 lg 11) esitab käibemaksugrupi esindusisik e-MTA-s ema registrikoodi all:

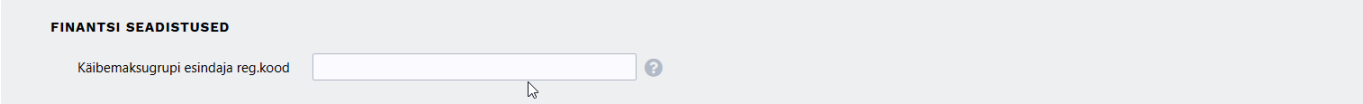
- ühe **ühise KMD põhivormi** kogu grupi käibemaksusummadega kokku;
- KMD **INF lisa iga grupi liikme kohta eraldi** (A-osa müügiarved, B-osa ostuarved).

INF esitatakse liikmete kaupa eraldi, kuna grupiliikmed esitavad arveid oma nime ja registrikoodi all ning maksuamet võrdleb INF-i andmeid tehingupartnerite registrikoodide kaudu.

Ühise käibemaksukohuslase korral tuleb grupi liikmete vahelised müügiarved esitada ilma käibemaksuta – selliste tehingute jaoks tuleb luua eraldi käibemaksukood.

Seadistamine

Käibemaksugruppi kuuluvate kõikide ettevõtete (va esindaja) baasidesse tuleb lisada süsteemiseadistusse **„Käibemaksugrupi esindaja reg.kood„**, märkides väärtuseks esindaja (emaettevõtte) registrikood.

Kui see seadistus on täidetud, siis:

- Directo genereerib grupi liikme KMD XML-faili ainult INF arveandmetega (A ja B osa) – KMD põhiosa faili ei lisata;
- esindaja baasis genereeritud XML sisaldab nii KMD põhiosa kui INF arveandmeid.

Directo esindaja baasis automaatset kogu käibemaksugrupi summade liitmist ei toimu – esindaja KMD XML sisaldab ainult esindaja enda andmeid. Seetõttu tuleb esindajal e-MTA-s KMD põhivormi lahtrid käsitsi täita, et need kajastaksid kogu käibemaksugrupi käibemaksusummasid.

Kuidas Directos failid ette valmistada

Käibedeklaratsiooni aruanne genereeritakse tavapäraselt igas baasis ning XML-fail laaditakse alla:

- grupi liikmete failid sisaldavad ainult INF arveandmeid (A ja B osa);
- esindaja fail sisaldab nii KMD põhiosa kui INF arveandmeid.

Ühegi grupi liikme baasis ei tohi kasutada automaatset KMD nuppu. Automaatne nupp saadaks deklaratsiooni selle ettevõtte enda registrikoodi alt – käibemaksugrupi puhul peab kõik esitama esindaja e-MTA konto alt.

Failide üleslaadimine e-MTA-sse

Kõik XML-failid (iga liikme oma ja esindaja oma) laaditakse eraldi üles esindaja e-MTA konto alt. e-MTA liidab liikmete INF-andmed automaatselt kokku ning näitab nii esindaja kui kõigi grupiliikmete arveandmed õigesti INF A ja B osas.

Seejärel täidetakse esindaja KMD põhivormi lahtrid e-MTA-s käsitsi nii, et need kajastaksid kogu käibemaksugrupi käibemaksusummasid.

From:
https://wiki.directo.ee/ - **Directo Help**

Permanent link:
https://wiki.directo.ee/et/kontsern?rev=1793880750

Last update: **2026/11/05 14:12**